

KINDEROPVANG IN VLAANDEREN - 2003

INHOUD

Deel 1: Cijfers en feiten

Hoofdstuk 1. Schets van het opvanglandschap

1. Informele kinderopvang
2. Formele kinderopvang
3. De plicht tot melding aan Kind en Gezin

Hoofdstuk 2. Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen
2. Aantal opvangplaatsen
3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders
4. Ingeschreven kinderen
5. Aantal verblijfsdagen

Hoofdstuk 3. Financiële analyse

1. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen
2. Initiatieven voor buitenschoolse opvang
3. Zelfstandige sector

Deel 2: Beleid

Hoofdstuk 1. Het Lokaal Overleg Kinderopvang

1. Situering
2. De verruiming naar een Lokaal Overleg Kinderopvang
3. De provinciaal verantwoordelijke Lokaal Overleg Kinderopvang
4. Stand van zaken

Hoofdstuk 2. Kwaliteitszorg

1. Inspectie in 2002
2. Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang
3. Instrumenten voor het meten en bevorderen van kwaliteit
4. Algemene kwaliteitswerking
5. De Klachtendienst van Kind en Gezin

Hoofdstuk 3. Andere accenten in de werking

Bijlage: Regelgeving

1. Specifieke regelgeving
2. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

DEEL 1: CIJFERS EN FEITEN

Hoofdstuk 1. Schets van het opvanglandschap

Ouders die hun kinderen buitenshuis laten opvangen, kunnen een beroep doen op een waaier van opvangmogelijkheden, waarbij een onderscheid bestaat tussen informele en formele kinderopvang.

1. Informele kinderopvang

Informele opvang is de opvang door grootouders, familie, vrienden of kennissen, en de opvang die plaatsvindt in het thuismilieu van het kind (huispersoneel, au pair, babysit, ...).

2. Formele kinderopvang

In de formele opvang worden er zes types van opvangvoorzieningen onderscheiden.

KINDERDAGVERBLIJVEN

Het gaat om opvang in groepsverband, erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Er zijn twee soorten kinderdagverblijven. Enerzijds de crèches, die voorzien in dagopvang van kinderen voor ze naar de basisschool gaan en in de overgangperiode tussen kinderopvang en basisschool. Ze hebben een minimumcapaciteit van 23 plaatsen. Anderzijds bestaat er een beperkt aantal peuterscholen voor kinderen vanaf 18 maanden voor ze naar de basisschool gaan en in de overgangperiode. Peuterscholen hebben een minimumcapaciteit van 20 plaatsen.

Sommige kinderdagverblijven hebben een bijkomend aanbod van buitenschoolse kinderopvang, ofwel in dezelfde lokalen (kinderen uit de kleuterschool), ofwel in aparte lokalen (kinderen uit de basisschool).

DIENSTEN VOOR OPVANGGEZINNEN

Het gaat om opvang in gezinsverband, georganiseerd vanuit een dienst die erkend en gesubsidieerd wordt door Kind en Gezin. Deze dienst groepeerd minimaal 14 onthaalouders. Elke onthaalouder kan maximaal 8 kindjes gelijktijdig opvangen en gemiddeld 4 voltijds. Deze onthaalouders kunnen ook buitenschoolse opvang verzorgen voor kinderen uit de basisschool.

In de bovenvermelde voorzieningen betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De kinderopvangkosten zijn voor de ouders fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 3 jaar¹.

De erkenning houdt in dat de opvangvoorziening op regelmatige basis geïnspecteerd wordt door Kind en Gezin en dat ze voldoet aan basiskwaliteitseisen.

¹ Vanaf 2005 zijn de kinderopvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 12 jaar.

MINI-CRECHES EN ZELFSTANDIGE KINDERDAGVERBLIJVEN²

Het gaat om opvang in groepsverband, waarbij het onderscheid tussen beide wordt gemaakt op basis van de capaciteit: mini-crèches hebben een capaciteit van 8 tot 22 plaatsen en zelfstandige kinderdagverblijven hebben een capaciteit van minstens 23 plaatsen.

Sinds 2001 kunnen mini-crèches een financiële ondersteuning krijgen van Kind en Gezin indien ze voldoen aan een aantal voorwaarden. Ook zelfstandige kinderdagverblijven die uitsluitend buitenschoolse opvang aanbieden, kunnen een dergelijke financiële ondersteuning krijgen.

ZELFSTANDIGE ONTHAALoudERS³

Het gaat om opvang in gezinsverband. Een zelfstandige onthaalouder mag tot 7 kinderen gelijktijdig opvangen.

Al deze zelfstandige voorzieningen moeten minstens gemeld worden bij Kind en Gezin, maar het merendeel van de voorzieningen opteert ervoor ook het attest van toezicht van Kind en Gezin te vragen. Dit attest biedt immers een aantal voordelen: de mogelijkheid om fiscale attesten uit te reiken aan de ouders, het bezoek van de regioverpleegkundige van Kind en Gezin (onthaalouders en kleine mini-crèches), de terugbetaling van het inschrijvingsgeld voor bepaalde opleidingen, ... Sommige zelfstandige opvangvoorzieningen bieden ook buitenschoolse kinderopvang voor kinderen uit de basisschool.

De zelfstandige voorzieningen bepalen vrij de ouderbijdrage. Een attest van toezicht houdt in dat de opvangvoorziening op regelmatige basis geïnspecteerd wordt door Kind en Gezin en dat ze voldoet aan basiskwaliteitseisen.

Ook in de enkel gemelde voorzieningen hebben de inspectieambtenaren van Kind en Gezin tijdens de opvangmomenten in principe toegang tot alle plaatsen of ruimten die voor de opvang bestemd zijn of ermee verband houden. In de praktijk gebeurt dit tot nu toe alleen wanneer er een klacht is over de betreffende voorziening.

De kinderopvangkosten zijn voor de ouders fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 3 jaar⁴.

INITIATIEVEN VOOR BUITENSCHOOLSE OPVANG

Deze zijn specifiek en exclusief gericht op de buitenschoolse opvang van kinderen uit de basisschool. Ze kunnen opvang aanbieden voor en na schooltijd, op woensdagnamiddag, op schoolvrije dagen en gedurende de schoolvakanties. Initiatieven voor buitenschoolse opvang worden erkend en soms ook gesubsidieerd door Kind en Gezin. De erkenning door Kind en Gezin zet ook het licht op groen om Weerwerk-gesco's aan te vragen bij de administratie Werkgelegenheid (ministerie van de Vlaamse Gemeenschap).

² Vroegere 'particuliere opvanginstellingen'

³ Vroegere 'particuliere opvanggezinnen'

⁴ Vanaf 2005 zijn de kinderopvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 12 jaar.

Formele opvangvoorzieningen en specifieke doelgroepen en opvangvragen

Kinderopvang is in de eerste plaats nodig omdat ouders hun beroepsactiviteit willen combineren met de zorg voor hun kinderen. Maar meer en meer wordt vastgesteld dat kinderopvang ruimere functies vervult. Opvangvoorzieningen beperken zich niet tot het louter opvangen van kinderen, maar nemen ook een opvoedings- en gezinsondersteunende functie op. Ook wat het aanbod betreft, zijn er heel wat voorzieningen (zowel kinderdagverblijven, zelfstandige voorzieningen, initiatieven voor buitenschoolse opvang als onthaalouders) die meer aanbieden dan alleen maar dagopvang of buitenschoolse opvang. Ze vangen ook kinderen op 's morgens vroeg, 's avonds laat, in het weekend en soms 's nachts. Daarnaast zijn er ook voorzieningen die extra aandacht hebben voor specifieke doelgroepen zoals kinderen met een specifieke zorgbehoefte en kinderen uit kansarme en allochtone gezinnen⁵.

Opvang van zieke kinderen

Wanneer een kind ziek is, worden ouders soms onverwacht met een opvangprobleem geconfronteerd. Het is niet altijd mogelijk om het kind in de informele kinderopvang te verzorgen. Georganiseerde vormen van kinderopvang kunnen het zieke kind dan aan huis opvangen.

Formele opvangvoorzieningen

Wanneer een kind licht ziek is en er geen besmettingsgevaar dreigt voor de andere opgevangen kinderen, kan het meestal terecht in de opvangvoorziening waar het normaal wordt opgevangen. Daarnaast organiseren een aantal kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang thuisopvang voor zieke kinderen. Zij hebben een aantal personeelsleden in dienst die aan huis de opvang verzorgen wanneer het kind ziek is.

Andere vormen van thuisopvang voor zieke kinderen

Sommige gemeenten en OCMW's organiseren ook thuisopvang van zieke kinderen. Voor aangesloten leden organiseren sommige ziekenfondsen eveneens thuisopvang voor zieke kinderen. Ten slotte zijn er ook bedrijven die thuisopvang organiseren wanneer kinderen van werknemers ziek zijn.

⁵ Vanaf 2004 zal Kind en Gezin ook kleinschalige, buurtgerichte vormen van kinderopvang subsidiëren. Deze zogenaamde buurt- en nabijheidsdiensten (BND) kinderopvang garanderen laagdrempelige kinderopvang. Ze zullen voornamelijk kinderen opvangen die vaak, om allerlei redenen, niet in de reguliere opvang worden opvangen.

Meersporenbeleid buitenschoolse opvang

Inzake buitenschoolse opvang zijn er verschillende initiatiefnemers. Zoals al vermeld, kunnen naast de initiatieven voor buitenschoolse opvang ook andere erkende voorzieningen (kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen) en zelfstandige voorzieningen buitenschoolse opvang organiseren. Daarnaast verzorgen ook scholen buitenschoolse kinderopvang. Ook zij moeten deze activiteit melden aan Kind en Gezin.

3. De plicht tot melding aan Kind en Gezin

Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Hoofdstuk 2. Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen

Eind 2003 functioneerden er 329 kinderdagverblijven en 197 diensten voor opvanggezinnen. Daarvan waren er 33 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseerden. In vergelijking met 2002 is het aantal kinderdagverblijven lichtjes gestegen en is het aantal kinderdagverblijven met buitenschoolse opvang in aparte lokalen status-quo gebleven. Het aantal diensten voor opvanggezinnen is in 2003, door fusie en door stopzetting, iets lager dan in 2002. Eind 2003 waren er 215 initiatieven voor buitenschoolse opvang, wat een stijging is met 3 initiatieven tegenover 2002.

In de zelfstandige kinderopvangsector zijn zowel het aantal mini-crèches als het aantal zelfstandige kinderdagverblijven gestegen. Het aantal zelfstandige onthaalouders is gedaald.

OPVANGVOORZIENINGEN		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	325	329
Diensten voor opvanggezinnen	200	197
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	33	33
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	212	215
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	640	669
Zelfstandige kinderdagverblijven	105	111
Zelfstandige onthaalouders	1434	1332

1. Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Evoluties in het aantal opvangvoorzieningen

Starters

Onder starters verstaan we die kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning aanvangt in 2003. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om nieuwe voorzieningen en niet om louter nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peuterspeelplaats die crèche wordt, worden niet als starter geregistreerd.

In de erkende sector zijn er in 2003 bijna geen starters. Enkel bij kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang zijn er voorzieningen gestart in 2003. In de zelfstandige opvang onder toezicht wordt een starter gedefinieerd als een voorziening die in 2003 voor het eerst een attest van toezicht aanvraag. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen werden niet als starter gedefinieerd. In deze sector ligt het aantal starters duidelijk veel hoger dan in de erkende sector, hoewel het aantal starters in vergelijking met 2002 in deze sector is afgenomen. Het aantal starters is het grootst bij de onthaalouders. Het aantal starters is duidelijk het laagst bij de zelfstandige kinderdagverblijven.

STARTERS		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	0	3
Diensten voor opvanggezinnen (1)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	22	7
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>22</i>	<i>10</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Mini-crèches	83	65
Zelfstandige kinderdagverblijven	12	4
Zelfstandige onthaalouders	125	101
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>220</i>	<i>170</i>
Algemeen totaal	242	180

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

2. Aantal startende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal startende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Stopzettingen

In de erkende sector is een stopzetting ook in 2003 vrij uitzonderlijk. Een wijziging van voorzieningstype of een fusie van 2 voorzieningen wordt niet als stopzetting geregistreerd.

In de zelfstandige sector ligt het aantal stopzettingen hoger dan in de erkende sector. In vergelijking met 2002 is het aantal stopzettingen hier licht toegenomen. Bij de zelfstandige onthaalouders blijft het aantal stopzettingen het grootst. Overgangen van een voorzieningstype naar een ander, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst, verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke worden niet als stopzetting geregistreerd.

STOPZETTINGEN		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	0	3
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	1	0
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>1</i>	<i>3</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	37	42
Zelfstandige kinderdagverblijven	6	1
Zelfstandige onthaalouders	204	207
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>247</i>	<i>250</i>
Algemeen totaal	248	253

3. *Aantal stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

Aantal intrekkingen van de erkenning of het attest van toezicht

In de erkende (en gesubsidieerde) sector werd in 2003 geen enkele erkenning ingetrokken.

Het aantal zelfstandige opvangvoorzieningen waarvan het attest van toezicht in 2003 werd ingetrokken, loopt vrijwel gelijk met het cijfer van vorig jaar.

INTREKKINGEN		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	1	0
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	3	4
Zelfstandige kinderdagverblijven	1	1
Zelfstandige onthaalouders	7	5
Totaal	12	10

4. Aantal erkende opvangvoorzieningen waarvan de erkenning werd ingetrokken en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken

Aantal beroepsdossiers

Erkende opvangvoorzieningen kunnen tegen een aantal beslissingen beroep aantekenen bij de minister, die hierover een advies vraagt aan de adviserende beroepscommissie van de Vlaamse Gezins- en Welzijnsraad. Het gaat hierbij om een gehele of gedeeltelijke weigering van een principieel akkoord, een erkenning of subsidiëring, een intrekking van een erkenning of een weigering van de verlenging van de erkenning. In 2003 werd beroep aangetekend door 23 initiatieven voor buitenschoolse opvang tegen de weigering van een principieel akkoord. Hiervan werden er 3 niet ontvankelijk verklaard, één dossier werd ten dele ingewilligd en voor de overige 19 dossiers werd het beroep verworpen.

Zelfstandige opvangvoorzieningen kunnen bij Kind en Gezin beroep aantekenen tegen het niet-toekennen van een attest van toezicht of een verlenging ervan, het niet-toekennen van een capaciteitsuitbreiding en het intrekken van een attest van toezicht. Het aantal in 2003 ingediende beroepsdossiers ligt beduidend hoger dan in 2002. Er werden iets meer beroepsdossiers ingediend door opvangvoorzieningen in groepsverband dan bij de onthaalouders. Opvallend is ook dat slechts 2 beroepsdossiers werden ingewilligd.

BEROEPSDOSSIERS

	2002		2003	
	ingediend	ingewilligd	ingediend	ingewilligd
Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven	2	0	9	1
Zelfstandige onthaalouders	3	0	5	1
Totaal	5	0	14	2

5. *Aantal ingediende beroepsdossiers en het resultaat van het beroep*

2. Aantal opvangplaatsen

Eind 2003 waren er in totaal 65 632 erkende opvangplaatsen. Tegenover 2002 is dit een verhoging met 721 plaatsen, een stijging met 1,1%.

In de kinderdagverblijven nam het aantal plaatsen toe met 147 (1,0%), in de diensten was er een kleine afname met 56 plaatsen (0,2%), in de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf was er een aanwinst van 23 plaatsen (2,3%) en in de initiatieven voor buitenschoolse opvang was er een groei met 607 plaatsen (3,0%).

Bij de zelfstandige onthaalouders onder toezicht waren er eind 2003 7 119 plaatsen, bij de mini-crèches onder toezicht 10 233 en bij de zelfstandige kinderdagverblijven onder toezicht 4 331. Samen zijn dit 21 673 plaatsen in opvangvoorzieningen die onder toezicht staan van Kind en Gezin. In vergelijking met 2002 is dit een stijging van 3,3%.

De zelfstandige onthaalouders realiseren 32,8% van de zelfstandige opvangplaatsen onder toezicht, de mini-crèches 47,2% en de zelfstandige kinderdagverblijven 20,0%.

In totaal waren er eind 2003 87 305 opvangplaatsen erkend, gesubsidieerd of onder toezicht van Kind en Gezin. Dit is een stijging met 1,6% of 1 418 plaatsen.

Wat het aantal opvangplaatsen per provincie betreft, had Antwerpen eind 2003 het grootste aantal plaatsen in kinderdagverblijven. Limburg had het laagste aantal.

Ook voor de diensten voor opvanggezinnen telde Antwerpen het grootste aantal plaatsen. Het Brussels Gewest kende het kleinste aantal plaatsen.

Het aantal plaatsen voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf was het hoogst in West-Vlaanderen, hoewel het aantal plaatsen in Limburg van dezelfde orde van grootte is. In het Brussels Gewest waren er geen plaatsen voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf.

Het aantal plaatsen in de sector van de initiatieven voor buitenschoolse opvang was eind 2003 respectievelijk het grootst in Antwerpen en in Oost-Vlaanderen.

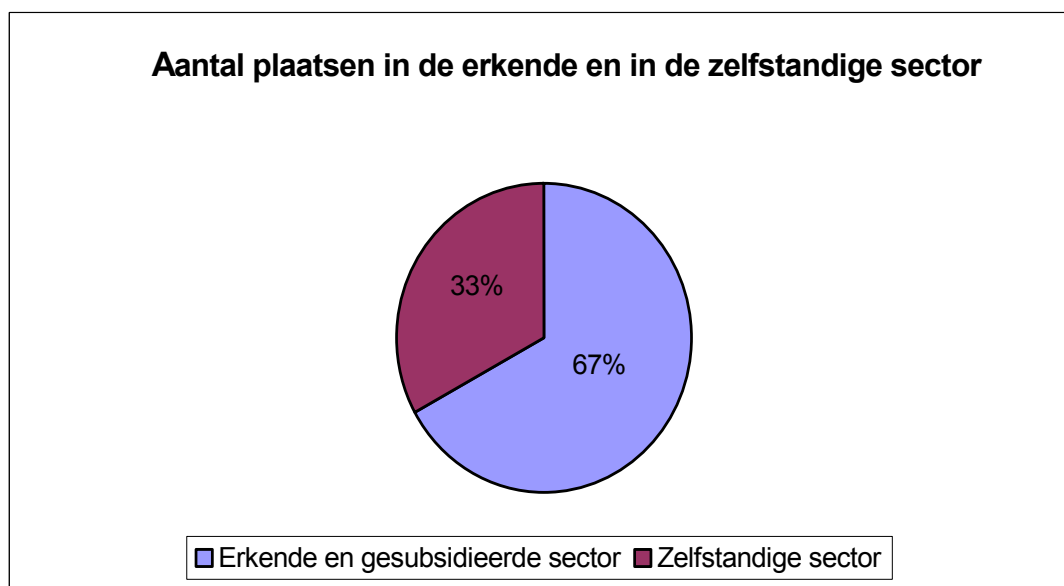
Wat het aantal plaatsen in de zelfstandige sector betreft, stellen we vast dat voor de mini-crèches, West-Vlaanderen het grootste aantal opvangplaatsen had. Ook Oost-Vlaanderen lag in dezelfde orde van grootte. In Limburg was het aantal plaatsen het kleinst. Voor de zelfstandige kinderdagverblijven was het aantal plaatsen duidelijk het hoogst in het Brussels Gewest. Voor dit soort voorziening telde Limburg het kleinste aantal plaatsen. Het aantal plaatsen bij zelfstandige onthaalouders was duidelijk het grootst in West-Vlaanderen.

Algemeen gezien telde de provincie Antwerpen het grootste aantal plaatsen, gevolgd door de provincie Oost-Vlaanderen. Het Brussels Gewest en Limburg hadden het geringste aantal opvangplaatsen.

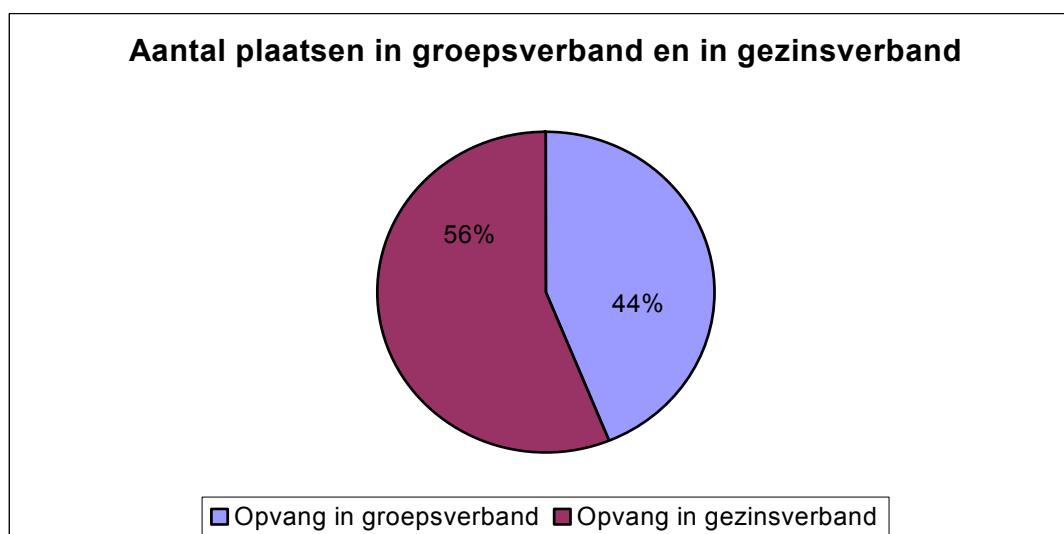
OPVANGPLAATSEN

	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	14 007	14 154
Diensten voor opvanggezinnen	29 776	29 720
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 000	1 023
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	20 128	20 735
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>64 911</i>	<i>65 632</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	9 525	10 223
Zelfstandige kinderdagverblijven	4 213	4 331
Zelfstandige onthaalouders	7 238	7 119
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>20 976</i>	<i>21 673</i>
Algemeen totaal	85 887	87 305

6. *Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

7. *Verhouding aantal opvangplaatsen in de erkende en gesubsidieerde sector (kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen) – aantal opvangplaatsen in de zelfstandige sector (zelfstandige onthaalouders, mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven) - 2003*

8. *Verhouding aantal opvangplaatsen in groepsverband (kinderdagverblijven, mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven) – aantal opvangplaatsen in gezinsverband (diensten voor opvanggezinnen en zelfstandige onthaalouders) - 2003*

OPVANGPLAATSEN PER PROVINCIE												
	Antwerpen		Vlaams- Brabant		Brussels Gewest		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>												
Kinderdagverblijven	3393	3425	3164	3191	1890	1892	1697	1719	2710	2751	1153	1176
Diensten voor opvanggezinnen	8708	8764	4256	4256	40	40	5208	5180	6916	6944	4536	4536
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	30	53	146	146	0	0	291	291	250	250	283	283
Initiatieven voor buiten- schoolse opvang	4824	4933	2942	3060	204	204	3800	3691	4500	4684	3858	4163
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>												
	16 955	17 175	10 508	10 653	2134	2136	10 996	10 881	14 376	14 629	9830	10 158
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>												
Mini-crèches	2012	2197	1555	1767	1084	1209	2192	2369	2292	2283	390	398
Zelfstandige kinderdagverblijven	737	627	590	684	2084	2203	123	158	561	566	93	93
Zelfstandige onthaalouders	851	893	1209	1198	171	155	3139	2992	1676	1700	192	181
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>												
	3600	3717	3354	3649	3339	3567	5454	5519	4529	4549	675	672
Algemeen totaal	20 555	20 892	13 862	14 302	5473	5703	16 450	16 400	18 905	19 178	10 505	10 830

9. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie

In het Vlaams Gewest zijn er eind december 2003 327,9 kinderopvangplaatsen beschikbaar per 1000 kinderen onder de 3 jaar in gesubsidieerde of onder toezicht van Kind en Gezin staande kinderopvangvoorzieningen (gesubsidieerde sector: 229,1 plaatsen; zelfstandige sector: 98,9 plaatsen). Tegenover 2002 is dit een toename met 6,6 plaatsen per 1000 kinderen. Het aantal gesubsidieerde plaatsen per 1000 kinderen nam toe met 3,2 en het aantal plaatsen onder toezicht nam toe met 3,6.

Het relatieve aantal opvangplaatsen verschilt van provincie tot provincie. West-Vlaanderen telt relatief gezien het grootste aantal, Limburg het kleinste.

Het relatieve aantal gesubsidieerde opvangplaatsen verschilt eveneens naar gelang de provincie, hoewel de verschillen gering zijn. Limburg en Antwerpen tellen verhoudingsgewijs het grootste aantal gesubsidieerde plaatsen per 1000 kinderen. West-Vlaanderen telt het kleinste aantal gesubsidieerde plaatsen per 1000 kinderen.

Wat het relatieve aantal plaatsen in de zelfstandige sector betreft, kent West-Vlaanderen veruit het grootste aantal. Het gaat hier vooral om plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders. Limburg kent relatief gezien het kleinste aantal plaatsen in de zelfstandige sector. De verschillen tussen de provincies zijn groter voor de zelfstandige sector dan voor de gesubsidieerde sector.

**OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN ONDER DE 3 JAAR IN HET VLAAMS
GEWEST (1)**

	2002	2003
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	65,6	67,0
Diensten voor opvanggezinnen	160,3	162,1
<hr/>		
<i>Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>	225,9	229,1
<hr/>		
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	45,7	49,2
Zelfstandige kinderdagverblijven	11,4	11,6
Zelfstandige onthaalouders	38,3	38,0
<hr/>		
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	95,3	98,9
<hr/>		
Algemeen totaal	321,3	327,9

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen.

10. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN ONDER DE 3 JAAR PER PROVINCIE (1)

	Antwerpen		Vlaams- Brabant		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>										
Kinderdagverblijven	65,0	65,8	97,9	99,3	51,0	52,5	63,5	65,1	47,6	49,1
Diensten voor opvanggezinnen	166,8	168,5	131,7	132,5	156,4	158,1	161,9	164,4	187,2	189,3
<i>Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>										
	231,8	234,3	229,7	231,8	207,3	210,6	225,4	229,6	234,8	238,4
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
Mini-crèches	38,5	42,2	48,1	55,0	65,8	72,3	53,7	54,1	16,1	16,6
Zelfstandige kinderdagverblijven	14,1	12,1	18,3	21,3	3,7	4,8	13,1	13,4	3,8	3,9
Zelfstandige onthaalouders	16,3	17,2	37,4	37,3	94,2	91,3	39,2	40,3	7,9	7,6
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
	69,0	71,4	103,8	113,6	163,8	168,5	106,0	107,7	27,9	28,0
Algemeen totaal	300,8	305,7	333,5	345,3	371,1	379,1	331,4	337,3	262,6	266,4

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen.

11. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar per provincie

Het aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar ligt beduidend lager dan voor kinderen jonger dan 3 jaar. Toch is het aantal opvangplaatsen voor kinderen in de basisschool in vergelijking met 2002 gestegen. Kinderen kunnen ook buitenschools opgevangen worden in kinderdagverblijven, bij onthaalouders en in zelfstandige opvangvoorzieningen. Daarnaast spelen ook de scholen een belangrijke rol bij de eerder korte opvangmomenten voor en na de schooluren.

Limburg telt relatief gezien het grootste aantal plaatsen voor kinderen in de basisschool, Antwerpen het kleinste aantal, hoewel het aantal in Vlaams-Brabant hier kort bij aansluit.

**OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN TUSSEN 3 EN 12 JAAR IN HET VLAAMS
GEWEST**

	2002	2003
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	32,4	33,8
In aparte lokalen van kinderdagverblijven	1,6	1,7
Totaal	34,1	35,5

12. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar in het Vlaams Gewest

OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN TUSSEN 3 EN 12 JAAR PER PROVINCIE

	Antwerpen		Vlaams- Brabant		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	28,2	29,1	27,5	28,7	32,7	32,4	32,6	34,3	46,8	51,3
In aparte lokalen van kinderdagverblijven	0,2	0,3	1,4	1,4	2,5	2,6	1,8	1,8	3,4	3,5
Algemeen totaal	28,4	29,5	28,8	30,1	35,2	35,0	34,4	36,1	50,2	54,8

13. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar per provincie

Evoluties in het aantal opvangplaatsen

Starters

In de erkende sector zijn het de kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang waar in 2003 nieuwe plaatsen gecreëerd werden. Het aantal nieuwe plaatsen in de initiatieven voor buitenschoolse opvang lag wel lager dan in 2002. Startende mini-crèches zorgden in 2003 voor het grootste aantal nieuwe plaatsen. Het aantal nieuwe plaatsen lag voor elk zelfstandig voorzieningstype lager dan in 2002. Plaatsen die van een voorzieningstype overgaan naar een ander voorzieningstype worden niet bij de startende plaatsen opgenomen.

STARTERS		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	0	69
Diensten voor opvanggezinnen (1)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	1775	348
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>1775</i>	<i>417</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Mini-crèches	1189	965
Zelfstandige kinderdagverblijven	321	113
Zelfstandige onthaalouders	652	575
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>2162</i>	<i>1653</i>
Algemeen totaal	3200	2070

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

14. Aantal plaatsen bij startende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij startende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Stopzettingen

In de erkende sector is het enkel bij de diensten voor opvanggezinnen dat er plaatsen wegvallen wegens een stopzetting. In de zelfstandige sector ligt dit aantal heel wat hoger. Bij de zelfstandige onthaalouders is het aantal weggevallen plaatsen het grootst. Dit aantal ligt voor elk voorzieningstype ook hoger dan in 2002. Plaatsen die van een voorzieningstype overgaan naar een ander voorzieningstype worden niet bij de stopgezette plaatsen opgenomen.

STOPZETTINGEN		
	2001	2002
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	0	252
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	21	0
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>21</i>	<i>252</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	488	606
Zelfstandige kinderdagverblijven	199	27
Zelfstandige onthaalouders	937	1096
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>1624</i>	<i>1729</i>
Algemeen totaal	1645	1981

15. Aantal plaatsen bij stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders

Het aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst is gedaald tegenover 2002. Eind 2003 zijn er in Vlaanderen 101 aangesloten onthaalouders minder. Dit neemt niet weg dat er tijdens de eerste maanden van het jaar 2003 een toename van het aantal aangesloten onthaalouders is geweest. Een dieptepunt werd echter bereikt in de maand april (7018 onthaalouders) met uitlopers tot in september. Na de maand september werd deze dalende trend opnieuw stilaan omgebogen. Deze beweging was echter niet sterk genoeg om voor het jaar 2003 tot een positieve eindbalans te komen in vergelijking met 2002.

In de provincies West- en Oost-Vlaanderen kunnen we echter een kleine stijging van het aantal onthaalouders waarnemen. In het Brussels Gewest blijft het aantal status-quo. De andere provincies worden door een daling gekenmerkt.

AANGESLOTEN ONTHAALoudERS PER PROVINCIE

	2002	2003
Antwerpen	2063	1996
Vlaams-Brabant	987	972
Brussels Gewest	11	11
West-Vlaanderen	1301	1309
Oost-Vlaanderen	1702	1705
Limburg	1166	1136
Totaal	7230	7129

16. Aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen per provincie

4. Ingeschreven kinderen

Aantal

In 2003 zijn er 78 992 kinderen ingeschreven in de erkende voorschoolse opvang en 38 041 in de voorschoolse opvang met attest van toezicht, een totaal van 117 033. Globaal gezien is het aantal ingeschreven kinderen in de voorschoolse opvang gestegen. De grootste stijging doet zich voor in de sector van de diensten voor opvanggezinnen. Onder voorschoolse opvang wordt verstaan de opvang van kinderen die nog niet naar school gaan of van kinderen in de overgangperiode tussen volledige dagopvang en basisschool.

De initiatieven voor buitenschoolse opvang nemen in de buitenschoolse opvang een belangrijke plaats in. In 2003 zijn er 109 001 kinderen ingeschreven. In vergelijking met 2002 is dit een stijging met 5741 kinderen (+5,6%).

In de diensten voor opvanggezinnen en in de kinderdagverblijven echter daalt het aantal ingeschreven kinderen in de buitenschoolse opvang. Globaal gezien stijgt het aantal ingeschreven kinderen in de buitenschoolse opvang in de erkende (en gesubsidieerde) sector met 3,6%. Deze stijging is dus vooral toe te schrijven aan de evolutie binnen de sector van de initiatieven voor buitenschoolse opvang.

In de zelfstandige sector ligt het aantal ingeschreven kinderen in de buitenschoolse opvang lager. Tegenover 2002 is er in de zelfstandige kinderdagverblijven en in de mini-crèches wel een toename merkbaar. Het aantal ingeschreven kinderen in de buitenschoolse opvang bij de zelfstandige onthaalouders blijft vrijwel status-quo.

Globaal bekeken is het aantal kinderen in de buitenschoolse opvang gestegen met 5164 (+3,7%).

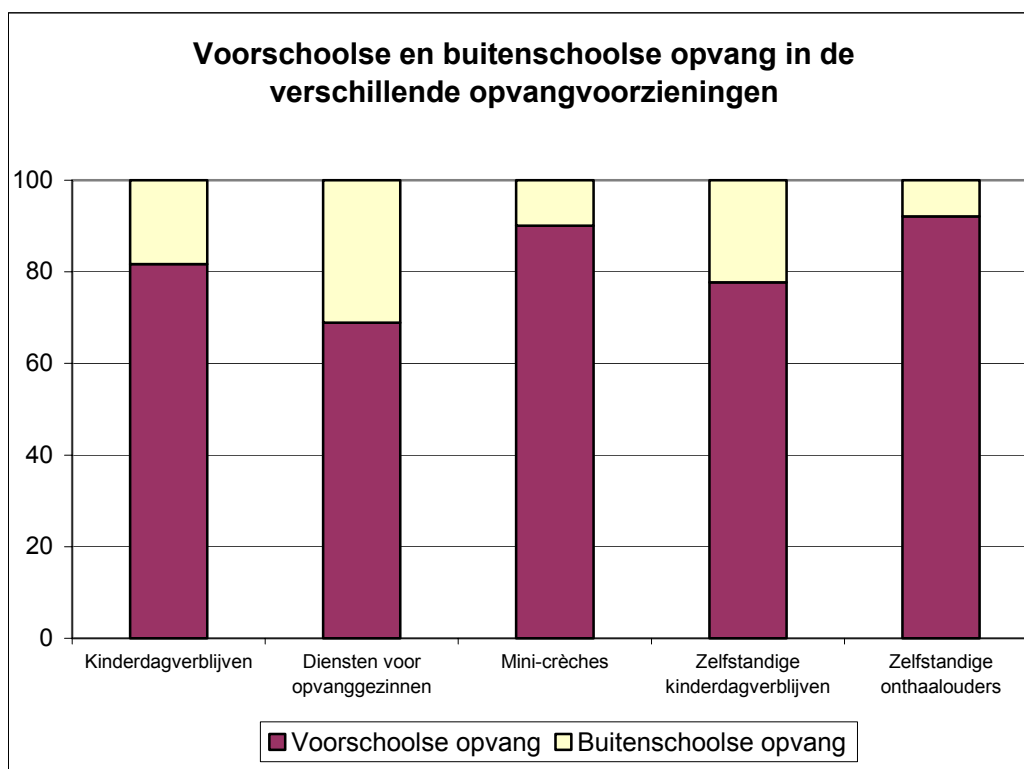
INGESCHREVEN KINDEREN (1)

	Voorschools (2)		Buitenschools	
	2002	2003	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd)</i>				
<i>door Kind en Gezin</i>				
Kinderdagverblijven	28 013	28 342	6497	6367
Diensten voor opvanggezinnen	49 081	50 650	23 673	22 854
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	-	-	103 260	109 001
<hr/>				
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd)</i>				
<i>door Kind en Gezin</i>	<i>77 094</i>	<i>78 992</i>	<i>133 430</i>	<i>138 222</i>
<hr/>				
<i>Met attest van toezicht</i>				
<i>van Kind en Gezin</i>				
Mini-crèches	19 336	20 366	1947	2242
Zelfstandige kinderdagverblijven	6420	6045	1561	1737
Zelfstandige onthaalouders	11 845	11 630	1103	1004
<hr/>				
<i>Totaal met attest van toezicht</i>				
<i>van Kind en Gezin</i>	<i>37 601</i>	<i>38 041</i>	<i>4611</i>	<i>4983</i>
<hr/>				
Algemeen totaal	114 695	117 033	138 041	143 205

(1) Ingeschreven kinderen = minstens eenmaal aanwezig in de loop van het kalenderjaar

(2) Kinderen die nog niet naar school gaan en kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

17. Aantal ingeschreven kinderen volgens soort opvang

18. Ingeschreven kinderen: aandeel voorschoolse en buitenschoolse opvang in de verschillende opvangvoorzieningen

5. Aantal verblijfsdagen

In de *kinderdagverblijven* werden in 2003 ruim 2,7 miljoen verblijfsdagen (niet herleid) geregistreerd. Het totale aantal verblijfsdagen (niet herleid) is licht gedaald tegenover 2002.

In de *diensten voor opvanggezinnen* werden in 2003 in totaal ruim 4,8 miljoen verblijfsdagen (niet herleid) geregistreerd. Hier is het aantal verblijfsdagen (niet herleid) eveneens lichtjes gedaald tegenover 2002.

Gewone dagopvang gebeurt overwegend gedurende volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (85,1%) als in diensten voor opvanggezinnen (81,2%). De vernieuwde regelgeving van 2001 creëert de mogelijkheid van 1/3-verblijfsdagen (minder dan 3 uur) in de voorschoolse opvang. Zowel in de kinderdagverblijven als in de diensten voor opvanggezinnen is het aantal 1/3-verblijfsdagen in de voorschoolse opvang fors gestegen.

In de *initiatieven voor buitenschoolse opvang* is het aantal verblijfsdagen (niet herleid) toegenomen met zo'n 4,8% tegenover 2002. Bij de *buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf* is de stijging groter, namelijk zo'n 6,2%.

VERBLIJFSDAGEN

	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2002	2003	2002	2003
Voorschools (1)				
Volle verblijfsdagen	2 270 498	2 296 755	3 223 072	3 247 674
Halve verblijfsdagen (2)	419 460	372 339	782 682	705 138
1/3-verblijfsdagen (3)	14 799	30 150	27 573	45 276

Aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)	2 704 757	2 699 244	4 033 327	3 998 088
	(100,0)	(99,8)	(100,0)	(99,1)
Aantal herleide verblijfsdagen (5)	2 485 161	2 492 975	3 623 604	3 615 335
	(100,0)	(100,3)	(100,0)	(99,8)
<hr/>				
Buitenschools (6)				
Volle verblijfsdagen	19 502	15 695	322 740	336 202
Halve verblijfsdagen (2)	6853	6125	269 148	235 976
1/3-verblijfsdagen (3)	11 237	10 981	286 923	289 735

Aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)	37 592	32 801	878 811	861 913
	(100,0)	(87,3)	(100,0)	(98,1)
Aantal herleide verblijfsdagen (5)	26 674	22 418	552 955	550 768
	(100,0)	(84,0)	(100,0)	(99,6)
<hr/>				
Totaal aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)				
	2 742 349	2 732 045	4 912 138	4 860 001
	(100,0)	(99,6)	(100,0)	(98,9)
Totaal aantal herleide verblijfsdagen (5)				
	2 511 835	2 515 393	4 176 559	4 166 103
	(100,0)	(100,1)	(100,0)	(99,7)

-
- (1) Kinderen die nog niet naar school gaan en kinderen in de overgangperiode tussen opvang en kleuterschool
(2) Verblijf van 3 tot minder dan 5 uur
(3) Verblijf van minder dan 3 uur
(4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naar gelang de duur
(5) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naar gelang de duur
(6) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen
-

19. Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

VERBLIJFSDAGEN

	Initiatieven voor buitenschoolse opvang		Aparte lokalen van kinderdagverblijf	
	2002	2003	2002	2003
Minder dan 3 uur	2 976 416	3 068 970	140 692	155 394
Vanaf 3 uur	911 288	1 005 650	97 810	97 833
<i>Totaal aantal niet-herleide verblijfsdagen</i>	3 887 704	4 074 620	238 502	253 227
	<i>(100,0)</i>	<i>(104,8)</i>	<i>(100,0)</i>	<i>(106,2)</i>

20. Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van een kinderdagverblijf

Hoofdstuk 3. Financiële analyse

1. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Subsidies van Kind en Gezin

Forfaitaire subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen worden gesubsidieerd via een systeem van enveloppenfinanciering.

De enveloppe voor kinderdagverblijven wordt berekend op basis van 2 componenten.

De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elk kinderdagverblijf ontvangt per subsidiabele plaats het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van het personeel van 20 jaar. Per jaar, met een maximum van 40 jaar, dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt, ontvangt het kinderdagverblijf een aanvullend bedrag.

De tweede component is gekoppeld aan de bezetting. Elk kinderdagverblijf ontvangt per erkende plaats het basisbedrag dat geldt bij een bezetting van 75%. Per percent dat de bezetting hoger is, wordt het basisbedrag verhoogd met 0,75%. Per percent dat de bezetting lager ligt, wordt het basisbedrag verminderd met 1%. Vanaf 1 januari 2003 worden voor kinderdagverblijven ook een logistieke functie en een directiefunctie gesubsidieerd. In 2003 bedroeg de logistieke subsidie 2,302 miljoen euro en de directiesubsidie 2,837 miljoen euro.

Voor 2003 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op een uitgave van 110,570 miljoen euro.

Voor de diensten voor opvanggezinnen is de eerste component identiek aan de eerste component voor de kinderdagverblijven, m.a.w. gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elke dienst ontvangt per subsidiabele schijf van 7 onthaalouders het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van 23 jaar. Per jaar, met een maximum van 37 jaar, dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt dan 23 jaar, ontvangt de dienst een aanvullend bedrag.

De tweede component is gekoppeld aan de gepresteerde plaatsingsdagen. Elke dienst ontvangt per erkende schijf van 7 onthaalouders het basisbedrag dat geldt bij het realiseren van minimaal 2800 plaatsingsdagen. Als het aantal plaatsingsdagen minstens 20%, minstens 35%, minstens 75% of minstens 100% hoger ligt dan het minimumaantal, wordt het basisbedrag verhoogd met respectievelijk 15%, 30%, 45% of 50%. Wanneer het aantal gerealiseerde plaatsingsdagen lager ligt dan het minimumaantal, wordt het basisbedrag verhoudingsgewijs verlaagd.

Voor 2003 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op iets meer dan 16 miljoen euro.

De diensten voor opvanggezinnen ontvangen eveneens een subsidie voor het vergoeden van de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders. In 2003 bedroeg de kostenvergoeding 14,07

euro per dag per kind. Deze kostenvergoeding staat in verhouding tot de opvangduur, zijnde 40% voor een verblijf van minder dan 3 uur, 60% voor een verblijf van 3 tot minder dan 5 uur en 100% voor een verblijf vanaf 5 uur. Voor 2003 kwam dit neer op een uitgave van iets meer dan 60 miljoen euro.

Bijkomende subsidies

Kinderdagverblijven met een toestemming tot het organiseren van *buitenschoolse opvang in aparte lokalen* ontvangen hiervoor een bijkomende forfaitaire toelage. Deze bedroeg in 2003 21 703,44 euro voor 14 plaatsen. Het totale budget dat voor 2003 besteed werd aan dit type van opvang, bedroeg 1,546 miljoen euro.

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de *inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte*.

Voor kinderdagverblijven wordt er een onderscheid gemaakt tussen kinderdagverblijven met een structureel aanbod en kinderdagverblijven die eerder ingaan op individuele vragen. Voor kinderdagverblijven met een structureel aanbod is de financiële ondersteuning tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats, dit bedroeg in 2003 2710,73 euro, anderzijds een bedrag per prestatie, dit bedroeg in 2003 5,21 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2003 werd een totaal budget van 267 402,14 euro besteed. Voor kinderdagverblijven die eerder ingaan op individuele vragen, bestaat de financiële ondersteuning in een bedrag van 7,81 euro per dag per opgevangen kind. In 2003 kwam dit neer op een hiervoor besteed budget van 53 739,04 euro.

Het bedrag dat onthaalouders bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2003 was dit vastgelegd op 7,81 euro. Het totale budget dat voor 2003 hiervoor besteed werd, bedroeg 164 306,02 euro.

Onthaalouders die zich voor het eerst aansluiten bij een dienst, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. Deze bedroeg in 2003 375,12 euro. 608 onthaalouders die in 2003 van start gingen, kregen de vergoeding toegekend. Budgettair komt dit overeen met een bedrag van 228 081,60 euro.

Daarnaast ontvangen de diensten sinds 2003 een bijkomende subsidie om de bij hun dienst aangesloten onthaalouders te verzekeren tegen persoonlijke ongevallen. Deze bijkomende subsidie bedraagt 31,44 euro per aangesloten onthaalouder per jaar. In 2003 kwam dit neer op een uitgave van 60 317,25 euro. In 2003 werd deze verzekering tegen persoonlijke ongevallen slechts 1 kwartaal gesubsidieerd.

Vanaf 1 april 2003 is namelijk het sociaal statuut voor onthaalouders van kracht, waarbij de persoonlijke ongevallenverzekering werd omgezet in een arbeidsongevallenverzekering. Het bedrag per onthaalouder bedraagt 84,91 euro. In 2003 kwam dit neer op een globale uitgave van 448 025,77 euro.

Het sociaal statuut impliceerde eveneens dat Kind en Gezin een kostendeekkende subsidiëring verleent voor de werkgevers- en de werknemersbijdragen. In de enveloppe werd daarnaast de component die gekoppeld is aan de plaatsingsdagen opgetrokken teneinde de administratieve meerinspanningen, te leveren door de diensten voor de invoering en het beheer van het sociaal statuut, te compenseren. Er werd bovendien geïnvesteerd in personeel bij Kind en Gezin voor de begeleiding van deze nieuwe subsidiëring.

Aangezien de RSZ nog geen afrekening heeft verricht, is het niet mogelijk voor Kind en Gezin om een correcte inschatting te maken van de zuivere kosten voor 2003. De voorschotten zijn gebaseerd op een simulatieoefening. De globale subsidie van 2003 bedroeg 5,4 miljoen euro.

SUBSIDIES KIND EN GEZIN IN MILJOEN EURO

	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2002	2003	2002	2003
Forfaitaire subsidie basisaanbod	107,137	115,709	14,849	16,135
Subsidies vergoeding onthaalouders	-	-	59,848	60,161
Medisch-sociaal toezicht	0,292	0,252	-	-
Specifieke zorgbehoefte	0,327	0,322	0,148	0,164
Subsidie buitenschoolse opvang	1,524	1,546	-	-
Vergoeding installatiekosten	-	-	0,175	0,228
Ongevallenverzekering	-	-	0,271	0,060
Totaal	109,280	117,728	75,291	76,748
	(100,0)	(107,7)	(100,0)	(101,9)

21. Overzicht van de subsidies aan kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Vanaf 1 januari 2001 werden de *DAC-personeelsleden* geregulariseerd. Dit had tot gevolg dat de subsidiëring van deze personeelsleden werd overgenomen door Kind en Gezin.

Kind en Gezin kent voor de jaren 2001 tot en met 2004 aan de kinderdagverblijven en tot en met 2005 aan de overige initiatiefnemers een forfaitaire subsidie toe per voltijds equivalent tewerkgesteld personeelslid in gewezen DAC-statuuut als tussenkomst in de loonkost van dit personeelslid. Het gaat om een subsidiestroom van 5 miljoen euro voor 178,9 voltijds equivalenten.

Inkomsten afkomstig van ouderbijdragen

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen innen de ouderbijdragen, die variëren naar verhouding van het inkomen van de ouders. De inkomsten uit de ouderbijdragen die de voorzieningen hebben, worden verrekend met het geheel van de subsidies.

Wat de buitenschoolse opvang in aparte lokalen betreft, blijft het volledige bedrag van de geïnde ouderbijdragen in de kinderdagverblijven.

GEINDE OUDERBIJDRAGEN IN MILJOEN EURO				
	Kinderdagverblijven (1)		Diensten voor opvanggezinnen	
2002	30,417	(100,0)	49,864	(100,0)
2003	30,836	(101,7)	49,406	(99,0)

(1) Niet inbegrepen: ouderbijdragen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

22. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen: totaal bedrag van de geïnde ouderbijdragen

**VERHOUDING SUBSIDIES KIND EN GEZIN EN GEINDE OUDERBIJDRAGEN IN
MILJOEN EURO**

	Kinderdagverblijven (1)		Diensten voor opvanggezinnen	
	2002	2003	2002	2003
Subsidies van Kind en Gezin (na verrekening)	78,863 (72,2)	86,993 (73,8)	25,427 (33,8)	27,858 (33,68)
Subsidie sociaal statuut	-	-	-	5,445 (6,58)
Geïnde ouderbijdragen	30,417 (27,8)	30,836 (26,2)	49,864 (66,2)	49,406 (59,73)
Totaal	109,280 (100,0)	117,829 (100,0)	75,291 (100,0)	82,709 (100,0)

(1) Niet inbegrepen: ouderbijdragen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

23. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde ouderbijdragen

Gemiddeld betaalde ouderbijdrage

In de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen betalen de ouders een bijdrage die is vastgesteld bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbaar gezinsinkomen.

In 2003 betaalden ouders voor een volle verblijfsdag gemiddeld 12,45 euro in een crèche (+1,3%), 6,73 euro in een peuterspeelplaats (-13,2%) en 11,86 euro in een dienst voor opvanggezinnen (-0,67%).

GEMIDDELD BETAALDE OUDERBIJDRAGE

	2002	2003
Crèches	12,28	12,45
Peuterspeelplaatsen	7,76	6,73
Diensten voor opvanggezinnen	11,94	11,86
Gesubsidieerde kinderopvang	12,00	12,00

24. Gemiddeld betaalde ouderbijdrage voor een volle verblijfsdag

VIPA-investeringsubsidies

Kinderdagverblijven georganiseerd door een vzw, een ondergeschikt bestuur of een instelling van openbaar nut kunnen een beroep doen op investeringsubsidies voor nieuwbouw of verbouwing. De procedure inzake de investeringsubsidies verloopt in vier stappen:

1. een aanvraag bij Kind en Gezin;
2. een subsidiebelofte met een vastlegging van het subsidiebedrag;
3. een subsidiebeslissing met vervolgens een aanbesteding;
4. de effectieve uitbetaling van de investeringsubsidie.

Subsidiebeloften

In de loop van 2003 werden 9 subsidiebeloften toegekend. Eind 2003 waren er in totaal al 76 subsidiebeloften verleend, waarvan 41 crèches hun infrastructuurwerken al realiseerden. 35 investeringsdossiers zitten in de fase van subsidiebeslissing, aanbesteding of zijn bezig met de uitvoering van de werken. 3 verleende subsidiebeloften worden niet verder gerealiseerd.

Kind en Gezin beschikte in 2003 over een machtiging om voor 5,737 miljoen euro vastleggingen uit te voeren. Dit bedrag werd toegekend, gespreid over 16 voorzieningen, waaronder de reeds vermelde 9 subsidiebeloften. De overige 7 machtigingen zijn bijkomende vastleggingen voor vroegere subsidiebeloften.

Subsidiebeslissingen

In de loop van 2003 werden 18 subsidiebeslissingen toegekend.

Betalingen

In 2003 werden er voor een totaal van 3,374 miljoen euro betalingskredieten betaald aan 20 voorzieningen. Deze betalingskredieten zijn de effectieve omzetting van de vastleggingen in uitbetalingen. Deze omzetting verloopt gespreid over meerdere jaren.

2. Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Een principieel akkoord van Kind en Gezin zet voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang het licht op groen om een dossier in te dienen bij de administratie Werkgelegenheid (ministerie van de Vlaamse Gemeenschap), die Weerwerk-gesco's toekent. Het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) stond in voor de subsidiëring van de coördinator en de begeleiders en een deel van de werkingskosten, maar sinds midden 2000 subsidiëert het Fonds geen nieuwe erkenningen meer. Vanaf 2001 kunnen initiatieven voor buitenschoolse opvang die niet meer door het FCUD kunnen gefinancierd worden, in aanmerking komen voor subsidiëring door Kind en Gezin. De subsidie van Kind en Gezin is een forfaitair bedrag per erkende plaats. Voor de berekening ervan wordt uitgegaan van de gemiddelde kosten van 3 componenten: de werkingskosten, de opleg voor de Weerwerk-gesco's en de loonkosten van de coördinator. Zo komt de subsidie voor 2003 neer op 1962,05 euro per plaats voor de eerste 21 plaatsen, 1290,82 euro per extra plaats vanaf 22 plaatsen en 1135,92 euro per extra plaats vanaf 232 plaatsen. Daarnaast kunnen deze initiatieven vrij beschikken over de inkomsten uit de ouderbijdragen.

In 2003 werden 114 voorzieningen gesubsidieerd door Kind en Gezin, wat overeenkomt met een uitgave van 5 138 680,93 euro. Een aantal hiervan worden enkel door Kind en Gezin gesubsidieerd, het overige deel wordt gemengd gesubsidieerd (door Kind en Gezin en door het FCUD).

Een andere financieringsstroom naar de initiatieven voor buitenschoolse opvang is de vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen initiatieven met een structureel aanbod en initiatieven die eerder ingaan op individuele vragen. Voor initiatieven met een structureel aanbod is de financiële ondersteuning tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats, dit bedroeg in 2003 2710,73 euro, anderzijds een bedrag per prestatie, dit bedroeg in 2003 5,21 euro per dag per opgevangen kind. In 2003 kwam dit neer op een besteed budget van 156 077,29 euro.

Voor initiatieven die eerder ingaan op individuele vragen bestaat de financiële ondersteuning in een bedrag van 7,82 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2003 werd een totaal budget van 9554,28 euro besteed.

3. Zelfstandige sector

De belangrijkste inkomstenbron van de zelfstandige voorzieningen is uiteraard de geïnde ouderbijdrage. Sinds 2001 werden een aantal financieringsstromen vanuit Kind en Gezin geïnitieerd.

Zelfstandige onthaalouders

Onthaalouders die voor het eerst starten met een zelfstandige opvangactiviteit onder toezicht van Kind en Gezin, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. Deze bedroeg in 2003 375,12 euro. 72 onthaalouders kregen deze vergoeding toegekend, wat overeenkomt met een bedrag van 26 938,60 euro.

Indien ze kinderen met een specifieke zorgbehoefte opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,82 euro per dag per opgevangen kind. In 2003 kwam dit neer op een uitgave van 12 301,96 euro.

Daarnaast verzekert Kind en Gezin sinds 1 januari 2002 de zelfstandige onthaalouders met een attest van toezicht tegen persoonlijke ongevallen. In 2003 kwam dit neer op een uitgave van 43 862,73 euro.

Mini-crèches

In 2003 kregen deze voorzieningen een financiële ondersteuning van 384,98 euro per plaats op jaarbasis indien ze aan een aantal voorwaarden voldoen. De voorwaarden hebben betrekking op het personeelsbestand, het diploma van de verantwoordelijke, de minimaal te behalen score op het Kwaliteitsinstrument voor Particuliere Opvanginstellingen (KWAPOI) en het minimaal te verstrekken opvangaanbod. In 2003 werden 323 mini-crèches financieel ondersteund door Kind en Gezin. Dit kwam neer op een besteed budget van 1 695 142,73 euro.

Indien ze kinderen met een specifieke zorgbehoefte opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,82 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2003 impliceerde dit een besteding van 25 324,92 euro.

Zelfstandige kinderdagverblijven

Indien ze kinderen met een specifieke zorgbehoefte opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,82 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2003 werd een bedrag van 1832,01 euro uitbetaald.

INCLUSIEVE OPVANG VAN KINDEREN MET EEN SPECIFIEKE ZORGBEHOEFTE

	Structureel aanbod		Individueel aanbod	
	2002	2003	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>				
Kinderdagverblijven	272 424,51	267 402,14	54 496,50	53 739,04
Diensten voor opvanggezinnen	-	-	148 377,35	164 306,02
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	116 905,53	156 077,29	9554,28	9 554,28
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>				
Mini-crèches	-	-	20 391,74	25 324,92
Zelfstandige kinderdagverblijven	-	-	1832,01	1 832,01
Zelfstandige onthaalouders	-	-	12 259,62	12 301,96
Totaal	389 330,04	423 479,43	246 911,50	276 058,23

25. Overzicht van de bestede bedragen in het kader van de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte (in euro)

Voor de hele zelfstandige sector wordt ook het inschrijvingsgeld voor de opleiding 'Beheerder van een particulier kinderdagverblijf', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO), en voor een 8-daagse opleiding, georganiseerd door de Vormingsleergangen in Sociaal-Pedagogisch Werk (VSPW), terugbetaald aan de cursisten. Vanaf het schooljaar 2003-2004 zijn de voorwaarden voor terugbetaling van de 2 opleidingen gelijkgeschakeld naar "tewerkstelling in een zelfstandig opvanginitiatief" en blijft het uitdrukkelijke verband met tewerkstelling in de zelfstandige kinderopvang een absolute voorwaarde.

De maximale terugbetaling bedraagt 161,13 euro per cursist per jaar. De terugbetaling van het inschrijvingsgeld van de VIZO-ondernemersopleiding wordt vanaf het schooljaar 2003-2004 verhoogd tot 250 euro per cursusjaar per cursist. In 2003 werd 6606,33 euro terugbetaald aan inschrijvingsgeld voor de VSPW-opleiding en 2900,34 euro voor de VIZO-opleiding.

DEEL 2: BELEID

Hoofdstuk 1. Het Lokaal Overleg Kinderopvang

1. Situering

Het Lokaal Overleg vindt zijn ontstaan in de regelgeving van 1997 over de organisatie van de buitenschoolse opvang. Sedert zijn ontstaan is het Lokaal Overleg uitgegroeid tot een volwaardig instrument dat de mogelijkheid biedt om de (buitenschoolse) kinderopvang in de gemeenten te optimaliseren.

Het Lokaal Overleg brengt iedereen samen die lokaal bezig is met kinderen. De voornaamste partners zijn alle gesubsidieerde en zelfstandige opvangvoorzieningen, scholen, ouders, jeugdwerk, gemeentebestuur, OCMW-bestuur, enz.

Sedert zijn ontstaan heeft het Lokaal Overleg een hele dynamiek op gang gebracht. Voor vele gemeenten was het Lokaal Overleg een aanzet om plaatselijk het kinderopvangbeleid te ondersteunen en verder uit te bouwen.

Het proces van het Lokaal Overleg heeft zich inmiddels ook vaak spontaan uitgebreid van een Lokaal Overleg Buitenschoolse Kinderopvang naar een Lokaal Overleg Kinderopvang. Naast buitenschoolse opvang en dagopvang worden ook ruimere thema's aangekaart, zoals flexibele opvang, urgente opvang, opvang van zieke kinderen, opvang van kinderen met een handicap, kinder- en ouderparticipatie.

2. De verruiming naar een Lokaal Overleg Kinderopvang

Begin 2003 werden de resultaten van het pilootproject rond de verruiming van het Lokaal Overleg bezorgd aan de voogdijminister. Het beleidsrapport kende in 2003 zijn vervolg in een visietekst en een concept van regelgeving waarmee enerzijds de verruiming formeel wordt vastgelegd en anderzijds gestalte gegeven wordt aan het lokale opvangbeleid. Het concept kwam tot stand mede in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Op 18 juni 2003 organiseerde Kind en Gezin een studiedag rond het Lokaal Overleg: 'Het Lokaal Overleg: wat denk je ervan?'. Op deze studiedag werd teruggekeken op zes jaar Lokaal Overleg in Vlaanderen. Tevens werd van de gelegenheid gebruikgemaakt om Lokaal-Overleggroepen kennis te laten maken met tal van inspirerende voorbeelden. Er werd ook even vooruitgekeken met als centrale vraag: 'Waar willen we naartoe met het Lokaal Overleg Kinderopvang?'. De studiedag werd afgesloten met de uitreiking van de 'Prijs geïntegreerd lokaal project kinderopvang'. Het XYZ-project (Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en het Lokaal Overleg van Heusden-Zolder en van Zwijndrecht vielen in de prijzen.

3. De gegevensbank

Kind en Gezin heeft een opdracht in het ondersteunen van Lokaal-Overleggroepen. Alle beleidsopties werden per gemeente geïnventariseerd in een daartoe ontworpen gegevensbank. Deze gegevens zullen vanaf 2004 geraadpleegd kunnen worden via de website.

4. Stand van zaken

Het totale aantal gemeenten waar een Lokaal Overleg werd opgestart, stabiliseert zich op 87%. In Antwerpen en Limburg is nauwelijks nog groei te verwachten, 95% van de gemeenten heeft er een Lokaal Overleg. In Vlaams-Brabant werd nog één nieuw Lokaal Overleg opgestart. De gemeenten in de Brusselse rand blijven een belangrijk knelpunt. Slechts 4 van de 16 randgemeenten hebben een Lokaal Overleg.

90% van de Lokaal-Overleggroepen heeft een beleidsplan dat werd goedgekeurd door Kind en Gezin. Dit betekent dat in deze gemeente reeds één of twee beleidsplannen werden goedgekeurd. Het aantal overleggroepen met een goedgekeurd beleidsplan steeg in 2003 met 4% tegenover 2002.

93% van de gemeenten met een goedgekeurd beleidsplan hadden in 2003 een geldig beleidsplan. Een geldig beleidsplan is een beleidsplan waarvan de termijn van drie jaar nog niet verstreken is. Bij de overige 7% van de gemeenten was het beleidsplan in 2003 niet meer geldig. Tegenover 2002 is dit een daling met 5%.

LOKAAL OVERLEG

	Antwerpen		Vlaams- Brabant (1)		Oost- Vlaanderen		West- Vlaanderen		Limburg		Totaal	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Totaal aantal gemeenten	70	70	65	65	65	65	64	64	44	44	308	308
Lokaal Overleg opgestart	67	67	47	48	54	54	58	59	42	42	268	269
Goedgekeurd beleidsplan	62	65	38	44	41	43	49	52	38	38	228	241
Geldig beleidsplan	59	63	34	43	30	38	47	45	31	37	201	226

(1) Inclusief Brussels Hoofdstedelijk Gewest

26. *Stand van zaken van het Lokaal Overleg in de verschillende provincies*

Hoofdstuk 2. Kwaliteitszorg

1. Inspectie in 2003

AANTAL INSPECTIEBEZOeken		
	2002	2003
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	314	166
Diensten voor opvanggezinnen	104	78
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	193	146 (1)
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>611</i>	<i>390</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven	662	756
Zelfstandige onthaalouders	916	727
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>1578</i>	<i>1483</i>
Algemeen totaal	2411	2137

(1) De 146 bezoeken in 2003 gingen over 307 vestigingsplaatsen

27. Aantal inspectiebezoeken aan de verschillende soorten voorzieningen

Uit deze cijfers blijkt dat het aantal inspectiebezoeken, in vergelijking met 2002, gedaald is. Dit is toe te schrijven aan een aantal factoren:

- de geleidelijke overgang naar de toepassing van het kwaliteitsdecreet in de erkende sector heeft ertoe geleid dat de inspectiemethodiek in een voorziening complexer werd en het inspectiebezoek dus langer duurde;
- binnen de Inspectiedienst werden in 2003 een aantal personeelwijzigingen doorgevoerd. Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat de opleiding van een inspectieambtenaar een zestal maanden in beslag neemt, wat een effect heeft op het aantal gebrachte inspectiebezoeken.

Prioritair voor de dienst Inspectie is dat de bezoeken gebracht worden waar ze het meest noodzakelijk zijn. Bezoeken die te maken hebben met nieuwe aanvragen tot erkenning of attest van toezicht, met wijzigingen in de erkenning of in het attest van toezicht en met klachten over een initiatief, krijgen absolute prioriteit wat verwerking betreft. Dit heeft gegronde redenen: een

snel optreden bij nieuwe aanvragen of bij wijzigingen vergroot de rechtszekerheid van zowel initiatieven als gebruikers. Snel optreden bij klachten is dan weer noodzakelijk om een grondige risico-inschatting te kunnen doen.

REDEN INSPECTIEBEZOEK¹

	Erkende initiatieven 2002	Erkende initiatieven 2003	Initiatieven onder toezicht 2002	Initiatieven onder toezicht 2003
Bezoeken in het kader van een procedure ²	212	108	310	384
Klachten	16	13	57	108 ³
Opvolgingsbezoeken	383	326	1 211	991

28. Overzicht van de redenen voor het optreden van de inspectie in 2003, vergelijking met 2002

Opvallend bij deze cijfers blijft het hoge aantal optredens door de inspectie in verband met bezoeken in het kader van een procedure. Dit is nog steeds het gevolg van de dynamiek die ontstaan is door de beslissing van de Vlaamse regering om binnen een periode van 4 jaar 10 000 nieuwe kinderopvangplaatsen te realiseren, naast het aantal bijkomende plaatsen in de buitenschoolse opvang.

Een dynamische bezoekenplanning

Bij de planning van de bezoeken aan voorzieningen waar geen procedurebezoek noodzakelijk is (opvolgingsbezoeken), worden prioriteiten vastgelegd aan de hand van de vaststellingen die bij elk bezoek gedaan worden. De inspectieambtenaar weegt af of de wijze waarop het initiatief werkt voldoende garanties biedt voor de gebruikers van het initiatief (kinderen, ouders, anderen). Een dergelijke inschatting is gebaseerd op de regelgeving en is vanzelfsprekend gebonden aan vaste procedures en werkwijzen, om willekeur te voorkomen. Initiatieven waar bepaalde elementen van de regelgeving onvoldoende gerealiseerd worden, krijgen een hogere bezoekenprioriteit dan andere initiatieven en dit tot wanneer de verbetering op afdoende wijze gerealiseerd is. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het nooit gaat om dringende gevaarsituaties voor de opgevangen kinderen. Het gaat wel om elementen waar verbeteringsacties door de initiatieven zelf noodzakelijk zijn.

¹ Met uitsluiting van de financiële inspecties en de verificatie van de ouderbijdragen.

² Onder "bezoek in het kader van een procedure" wordt hier verstaan: een vraag tot erkenning of toekenning van een attest van toezicht of een vraag tot een wijziging in een erkenning of in een bestaand attest van toezicht.

³ Het vermelde cijfer bevat het aantal keren dat de Inspectiedienst tussenbeide gekomen is in verband met een klacht. Hieruit kan niet worden afgeleid hoeveel klachten er werden ingediend, aangezien éénzelfde klacht aanleiding kan zijn tot meerdere bezoeken en een aantal klachten niet door de Inspectiedienst afgehandeld worden.

Voor de overige initiatieven, en dit is de grootste groep, werkt de dienst Inspectie, ongeacht het type van initiatief, in omgekeerde chronologische volgorde. Dit betekent dat de initiatieven die het langst geleden bezocht zijn, prioriteit krijgen bij de planning.

Wanneer de dienst Inspectie bij haar bezoeken vaststelt dat een initiatief niet conform de regelgeving werkt, kan zij de administratie adviseren om bestuurlijk in te grijpen in de erkenning of in het attest van toezicht van het initiatief. De inspectie stelt een dergelijke maatregel alleen maar voor wanneer er sprake is van twee duidelijk omschreven situaties:

- De vaststellingen zijn van zodanige aard dat het welbevinden van de kinderen (veiligheid, gezondheid) acuut in het gedrang komt.
- Het initiatief vertoont geen bereidheid of is niet in de mogelijkheid om zich binnen een redelijke termijn te conformeren aan de regelgeving.

De dienst Inspectie kan daarnaast een gunstig advies geven onder voorwaarden.

De uiteindelijke beslissing om bestuurlijk in te grijpen wordt niet door de Inspectiedienst genomen, maar ligt bij de administratie. Deze functiescheiding is belangrijk in het kader van de objectieve behandeling van elk dossier.

2. Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang

De kwaliteitshelpdesk stond ook in 2003 ter beschikking van de sector. Hier kunnen de voorzieningen terecht voor informatie en advies over kwaliteitszorg. Dagelijks kregen de stafmedewerkers voor de kwaliteit allerlei vragen over de implementatie van kwaliteitszorg, over de modeldocumenten, de overgangperiode en het “uitstel” tot 1 september 2004 voor de bepalingen van het ministerieel besluit inzake kwaliteitszorg. Via de helpdesk blijft Kind en Gezin voeling houden met het implementatieproces van kwaliteitszorg en de eventuele knelpunten voor de kinderopvang.

In 2002 startte de afdeling Kinderopvang met een reeks van kwaliteitsnieuwsbrieven ter ondersteuning van de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang bij het invoeren van kwaliteitszorg in hun werking. De nieuwsbrieven zijn vaak ook een bevestiging voor de voorzieningen dat ze op de goede weg zijn bij het uitwerken van hun kwaliteitshandboek. Al heel wat voorzieningen hebben bijzondere inspanningen geleverd bij het uitwerken van hun kwaliteitsbeleid.

In 2003 werden er via de nieuwsbrieven 2 instrumenten aangereikt om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en het beleid bij te sturen. In de kwaliteitsniewsbrief 5 kwam de tevredenheidsmeting uitgebreid aan bod. Het is een instrument dat voorzieningen ondersteunt om op een systematische manier te weten te komen hoe ouders de opvang ervaren en wat er voor verbetering vatbaar is. In een volgende nieuwsbrief werd een klachtenmanagementsysteem uitgebreid voorgesteld. Een systematisch klachtenbeheer helpt de voorziening om op de juiste

manier met klachten om te gaan en verbeteringen in de werking door te voeren. Een andere nieuwsbrief gaf een aantal aanbevelingen, tips en aandachtspunten voor het ontwikkelen en uitschrijven van procedures. In een laatste nieuwsbrief werden verscheidene zaken besproken. Er werd geïnformeerd over het aflopen van de overgangperiode en de inspectiebezoeken. Een aantal veelgestelde vragen aan de kwaliteitshelpdesk werden geïnventariseerd. Het inzetten van infrastructurele, personele, financiële en andere materiële middelen werd behandeld en ten slotte werd er geïnformeerd over het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet voor welzijns- en gezondheidsvoorzieningen.

Eind 2003 keurde het Vlaams Parlement een nieuw overkoepelend kwaliteitsdecreet goed voor de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. Dit decreet heft de twee decreten van 1997 op, namelijk het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg in de verzorgingsvoorzieningen en het decreet inzake kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen. De huidige uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse regering voor de kinderopvang van 2001 blijven nog van kracht zolang er geen nieuwe uitvoeringsbesluiten door de Vlaamse regering worden goedgekeurd. Concreet betekent dit dat het Besluit van de Vlaamse regering met de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden van 23 februari 2001 voor de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang van kracht blijft.

3. Instrumenten voor het meten en het bevorderen van kwaliteit

In 2003 nam de Raad van Bestuur van Kind en Gezin kennis van het eindrapport over de ontwikkeling van een evaluatie-instrument voor de opvang in en door Vlaamse basisscholen van het Onderzoekscentrum Gezinspedagogiek en het Onderzoekscentrum voor het Kleuter- en Lager Onderwijs onder leiding van prof. dr. Colpin, prof. dr. Laevers en prof. dr. Vandemeulebroecke.

De output van het onderzoek was een geheel van observatiemeetschalen die het mogelijk maken om de kwaliteit van buitenschoolse opvang in scholen te bepalen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek keurde de Raad van Bestuur van Kind en Gezin de volgende principes goed voor implementatie van het instrument:

- Scholen moeten op vrijwillige basis een evaluatie van hun opvang kunnen aanvragen.
- Het evaluatie-instrument wordt in 2004 verder uitgewerkt tot een zelfevaluatie-instrument.
- Initiatieven kunnen zich engageren in een intentieverklaring voor kwaliteit. Het evaluatie-instrument wordt hierbij als uitgangspunt gebruikt. 'De intentieverklaring voor kwaliteit' zal in 2004 uitgewerkt worden.
- De kwaliteit in de schoolse buitenschoolse opvang zal ondersteund worden door Kind en Gezin via begeleiding en vorming.
- Het instrument zal in de diverse settings voor buitenschoolse opvang getest worden.
- De normering van het instrument zal verfijnd worden op basis van metingen in diverse buitenschoolse opvangsituaties, o.a. in scholen.

In 2003 kreeg Kind en Gezin een tweede onderzoeksrapport, namelijk het eindrapport ‘belevingsonderzoek bij jonge kinderen in opvangsituaties buitenshuis’ van het Expertisecentrum voor het Ervaringsgericht Onderwijs onder leiding van prof. dr. Laevers. De output van het onderzoek was een observatiemeetschaal die het mogelijk maakt om de beleving van jonge kinderen in te schatten via de indicatoren welbevinden en betrokkenheid.

Door de bevindingen uit beide onderzoeksrapporten samen te brengen, bleek dat Kind en Gezin over een observatiemeetschaal beschikte om de kwaliteit van de opvang te bekijken vanuit de beleving en de perceptie van kinderen tussen 0 en 12 jaar. Op basis van de bevindingen in deze twee eindrapporten besloot de Raad van Bestuur van Kind en Gezin om verder te investeren in deze methodiek. Dit resulteerde in een voorstel van partnerschap ‘werken aan kwaliteit vanuit het kindperspectief: welbevinden en betrokkenheid als richtsnoeren’.

Zo sloot Kind en Gezin in december 2003 een partnerschap voor drie jaar af met ECEGO, het Expertisecentrum voor Ervaringsgericht Onderwijs van prof. dr. Laevers. Met deze overeenkomst willen beide partners kwaliteitsbevorderende initiatieven in de opvang ondersteunen en stimuleren. ECEGO heeft een jarenlange ervaring en expertise opgebouwd met kinderen tussen 0 en 12 jaar. Kind en Gezin wil deze expertise ter beschikking stellen van de kinderopvang. De gezamenlijke opdracht is om de hele kinderopvang te begeleiden in het werken aan kwaliteit vanuit het kindperspectief.

Het partnerschap richt zich tot alle opvangvoorzieningen in Vlaanderen: kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, zelfstandige onthaalouders, mini-crèches, zelfstandige kinderdagverblijven, centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, alle soorten initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Het partnerschap bestaat uit een onderzoeks- en een vormingsopdracht. Een eerste doelstelling is het ontwikkelen van een instrument voor zelfevaluatie. Dit instrument heeft 2 taken voor ogen. In de eerste plaats helpt het om op een eenvoudige en betrouwbare manier zicht te krijgen op hoe de kinderen het maken in de opvang. Ten tweede biedt het aan de begeleiders aanknopingspunten voor de wijze waarop het welbevinden en de betrokkenheid in de opvang kunnen worden bevorderd.

Een tweede opdracht van het partnerschap bestaat in het leren werken met het instrument. ECEGO zal hiervoor een introductiemodule voor zelfevaluatie uitwerken. Ten slotte zal ECEGO in 2004, 2005 en 2006 de hele kinderopvangsector begeleiden in het leren werken met het instrument.

4. Preventie in de kinderopvang

Een van de belangrijke strategische doelstellingen van Kind en Gezin is het ontwikkelen en realiseren van een voedingsbeleid voor jonge kinderen. In 2003 is Kind en Gezin actief geweest rond de problematiek van voedselveiligheid, voedselhygiëne en infectiepreventie. Kind en Gezin heeft hier op verschillende terreinen geen eigen regelgeving. Er werden wel inspanningen geleverd om op dit terrein actief kennis te verwerven.

Er werd een actieplan opgesteld om voorzieningen doeltreffend te kunnen informeren over en te ondersteunen in de ontwikkeling van een kwaliteitsvol voedingsbeleid en een veilige en kwaliteitsvolle opvang. Samenwerking en overleg met andere bevoegde en betrokken overheden en instellingen en algemene regelgeving specifiek en concreter vertalen voor de sector zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. Er zal de komende jaren concreet materiaal ontwikkeld worden dat aan de voorzieningen bezorgd zal worden, zoals een crisiscommunicatieplan, acties ter preventie van wiegendood en een infopakket rond veilig meubilair.

5. De Klachtendienst van Kind en Gezin

Taak

Contacten met de klagende partij

In het eerste contact met de ontevreden klant, exploreert de Klachtendienst het probleem en wordt duidelijk of de klant in een eerste fase info of advies wil, dan wel of de klachtenprocedure wordt opgestart. In dit laatste geval wordt steeds aan de klager telefonisch of schriftelijk bevestigd dat de klacht wordt behandeld, wie de klachtenbehandelaar is en waar en wanneer die bereikbaar is. De stappen die daarop volgen verschillen naar gelang het statuut van de beklagde voorziening of persoon (Is die al dan niet gemeld bij Kind en Gezin? Betreft het een zelfstandig initiatief met of zonder attest van toezicht? enz.). De klagende partij krijgt informatie over de wijze waarop de klacht wordt aangepakt en over de uiteindelijke bevindingen na het ingestelde onderzoek.

De concrete klacht behandelen

De Klachtendienst kan, nadat werd geoordeeld dat de klacht ontvankelijk is, alle stappen ondernemen die hij nodig acht om de klacht verder te behandelen. Mogelijke stappen zijn het aanvragen van een inspectiebezoek, het raadplegen van het dossier, het bespreken van de klacht met de betrokken collega binnen Kind en Gezin, enz.

Het formuleren van aanbevelingen

Om vanuit de klachtenbehandeling aan kwaliteitsverbetering van de dienstverlening te werken, formuleert de Klachtendienst aanbevelingen. Door middel van een jaarlijks verslag en participatie in overlegorganen zorgt de Klachtendienst er ook voor dat deze aanbevelingen voldoende aandacht krijgen.

Het indienen van klachten

Een klacht kan telefonisch, schriftelijk of per e-mail ingediend worden. Indien bij het telefonisch contact nog gegevens ontbreken, indien duidelijk is dat de klagende partij in een opwelling onzorgvuldige mededelingen doet of indien de inhoud van de klacht dit vereist, wordt aan de klager gevraagd de klacht schriftelijk te bevestigen. De bedoeling is om op die manier een stevige en doordachte basis te verkrijgen voor de opbouw van het dossier. Voor schriftelijke klachten of

de bevestiging daarvan stelt de Klachtendienst een klachtenkaart ter beschikking. Deze kaart is bedoeld als hulpmiddel om de informatie op een gestructureerde wijze te noteren.

Procedure voor de behandeling van klachten over kinderopvang

Ter uitvoering van het kwaliteitsdecreet op de welzijnvoorzieningen heeft iedere voorziening die erkend wordt door Kind en Gezin, specifiek per sector, de opdracht gekregen bij een besluit van de Vlaamse regering, zelf in te staan voor de behandeling van de klachten over de eigen voorziening. Zelfstandige opvangvoorzieningen hebben niet formeel de opdracht gekregen zelf voor een klachtenbehandeling te zorgen, maar ook voor deze sector wordt van de redenering uitgegaan dat ouders met een ongenoegen zich in eerste instantie het best kunnen wenden tot de verantwoordelijke van de opvang zelf.

Wanneer een beroep wordt gedaan op de Klachtendienst van Kind en Gezin, dan zijn er verschillende scenario's mogelijk.

- De klager wist niet dat hij met zijn klacht ook terecht kon bij de directie of het organiserend bestuur van de voorziening en heeft daar nog niet aangeklopt. In dit geval geeft de Klachtendienst informatie en verwijst hij de oproeper door naar de directie of het organiserend bestuur. De Klachtendienst sluit dan het klachtendossier. De klager zal dan zelf het initiatief nemen om de directie of het organiserend bestuur te contacteren. Een andere optie binnen dit scenario is dat de Klachtendienst zelf de klacht doorgeeft aan het organiserend bestuur of de directie met de vraag deze klacht zelfstandig ter harte te nemen. In een dergelijk dossier wordt genoteerd dat de opvolging niet meer gebeurt door de Klachtendienst maar door het organiserend bestuur.
- Soms geeft de klager aan dat men niet veel heil verwacht van een rechtstreeks contact met de directie of het organiserend bestuur. De Klachtendienst kan dan in naam van de klager aan het organiserend bestuur of de directie vragen een onderzoek in te stellen en de besluiten mee te delen. In dit geval zal de Klachtendienst een eindbevinding formuleren en deze zelf communiceren naar de klager.
- Indien na een doorverwijzing naar de voorziening de klager opnieuw contact opneemt met de Klachtendienst, indien de klager niet wenst dat de voorziening zelf de klacht behandelt (bijvoorbeeld wegens betrokkenheid) of indien het klachtenonderzoek door de voorziening niet tot tevredenheid strekt, dan zal de Klachtendienst een inspectiebezoek aanvragen om het ongenoegen rechtstreeks met de betrokkenen te bespreken en/of eventuele vaststellingen te doen.

Voor klachten over opvangvoorzieningen zonder directiefunctie en/of zonder organiserend bestuur, met name de meeste zelfstandige onthaalouders en mini-crèches, zal de Klachtendienst sneller beslissen om een inspectieopdracht te maken om de klacht te gaan bespreken met de beklagde voorziening. De afdeling Inspectie en Interne Audit realiseert deze klachtenbezoeken binnen de maand na de aanvraag door de Klachtendienst. Als de inhoud van de klacht dit vereist,

zal de Klachtendienst vragen het inspectiebezoek ‘zo snel mogelijk’ of binnen de week te brengen. De volledige procedure kan geraadpleegd worden op de website van Kind en Gezin.

Procedure voor de behandeling van klachten waarbij sprake is van mogelijk gevaar voor de kinderen in de kinderopvangvoorziening

De procedure voor gevaarsituaties wordt gevolgd wanneer door de klacht of de melding twijfel ontstaat over de veiligheid van de kinderen in een voorziening. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een klacht over (vermoedelijke) kindermishandeling of misbruik binnen de setting van de voorziening.

Voor klachten over een mogelijke gevaarsituatie in een gesubsidieerde kinderopvangvoorziening houdt de Klachtendienst het principe aan dat de directie of het organiserend bestuur verantwoordelijk is en zelf stappen moet ondernemen. De Klachtendienst zal in dergelijke situaties schriftelijk aan het organiserend bestuur vragen de zaak te onderzoeken en de instelling binnen de week daarover te informeren. De Klachtendienst gaat vervolgens na welke stappen er werden gezet en wat de eindbevindingen van het organiserend bestuur zijn en informeert de beleidsafdeling hierover. Indien er twijfel over bestaat of het organiserend bestuur zijn verantwoordelijkheid wel neemt, kan een inspectiebezoek gevraagd worden of kan de beleidsafdeling administratieve maatregelen nemen.

Voor klachten over een mogelijke gevaarsituatie in een zelfstandige opvangvoorziening werd een speciale procedure opgesteld. Deze procedure voorziet in extra acties (bvb. een persoonlijk bezoek door de inspectieambtenaar bij de oproeper thuis). De eindbevindingen worden geformuleerd door een speciaal daartoe aangesteld overlegteam. Dit overlegteam adviseert ook of en zo ja welke maatregelen aangewezen kunnen zijn, zodat de administratie de nodige stappen kan nemen.

Oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang in 2003

De Klachtendienst ontving in 2003 in totaal 919 oproepen die betrekking hadden op kinderopvang. Dit zijn 23% meer oproepen dan in 2002. Het ging om 225 informatieve oproepen, 40 meldingen en 654 oproepen waarbij een klacht werd ingediend. Van deze klachten waren er 174 onontvankelijk en 480 ontvankelijk.

AANTAL OPROEPEN OVER KINDEROPVANG IN 2003

Informatieve oproep	225
Melding	40
Klacht	654
<hr/>	
Totaal	919

29. Aantal oproepen over kinderopvang op de klachtendienst in 2003

Informatieve oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang

Louter informatieve vragen over kinderopvang werden doorgeschakeld naar de Kinderopvanglijn en werden niet opgenomen in de cijfers van de werking van de Klachtendienst.

De informatieve oproepen die wel door de Klachtendienst werden behandeld, betroffen een concreet ongenoegen waarvoor advies wordt gevraagd over hoe het probleem kan worden aangepakt.

In 2003 behandelde de Klachtendienst 225 dergelijke infodossiers over een concreet probleem in een kinderopvangvoorziening.

Meldingen bij de Klachtendienst over kinderopvang

De Klachtendienst spreekt van een melding wanneer een voorziening zelf contact opneemt om een incident of probleem te melden. De Klachtendienst noteerde in 2003 40 meldingen als nuttige informatie voor het geval er nadien nog een klacht over binnen zou komen. Meldingen van ernstige incidenten worden door de afdeling Kinderopvang opgevolgd en niet door de Klachtendienst.

Onontvankelijke klachten over de kinderopvang

Voor een aantal klachten over kinderopvang moet de Klachtendienst besluiten dat de klacht onontvankelijk is.

De redenen waarom sommige klachten over kinderopvang onontvankelijk worden verklaard, zijn de volgende:

- *omdat het onderwerp van de klacht buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin valt*
Bijvoorbeeld: de klacht ligt eerder in de privé-sfeer of valt buiten het gereguleerde kader.
- *omdat de klacht gaat over een geschil waarvoor eerder een gerechtelijke procedure aangewezen is*

Bijvoorbeeld: de klager betwist de afrekening voor de opvang bij een zelfstandige onthaalouder, in een mini-crèche of zelfstandig kinderdagverblijf. Aangezien er voor de zelfstandige kinderopvang geen wettelijke bepalingen zijn rond de kosten en de wijze van afrekening en iedere onthaalouder zelf de prijs kan vastleggen in een contract met de ouders, moet de Klachtendienst de gebruiker hiervoor bij een blijvend geschil verwijzen naar de vrederechter (valt ook buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin).

- *omdat de klacht gaat over het algemeen beleid inzake kinderopvang of de regelgeving*
Bijvoorbeeld: de oproeper uit zijn ongenoegen over het tekort aan opvangmogelijkheden in zijn buurt.
- *omdat de klager volledig onbekend blijft en omdat het ook nog onduidelijk is wat de relatie is tussen de klager en de beklagde én omdat de klacht inhoudelijk niet handelt over een situatie van onveiligheid voor de kinderen*

De anonieme klachten waarbij de oproeper wel zijn naam in vertrouwen meedeelt aan de Klachtendienst of verduidelijkt in welke hoedanigheid hij of zij te maken heeft met de beklagde, worden meestal wel beschouwd als nuttige informatie voor de inspectie van Kind en Gezin. Anonieme klachten die handelen over een situatie van onveiligheid voor de kinderen worden wel als ontvankelijk beschouwd.

- *omdat de klacht gaat over een beslissing waarvoor nog een beroep mogelijk is*
Bijvoorbeeld: een klacht over een intrekking van een attest van toezicht
- *omdat de feiten waarover men klaagt dateren van meer dan een jaar geleden en dit het onderzoek belemmert*
- *omdat dezelfde klacht recentelijk al eens onderzocht werd*

Het ging in 2003 samen om 174 onontvankelijke klachten, waarvan 152 onontvankelijk omdat het een betwisting van de te betalen sommen betrof en/of omdat het onderwerp van de klacht buiten het gereguleerde kader viel en/of eerder in de privé-sfeer lag (buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin).

Voor onontvankelijke klachten werd geen onderzoek gestart, maar de klager werd zo goed mogelijk geholpen met informatie of advies. Eventueel werden de opmerkingen genoteerd als nuttige informatie voor Kind en Gezin, zodat de instelling daarmee rekening kan houden bij haar beleidsvoorbereidende werkzaamheden.

Inhoud van de ontvankelijke klachten over de kinderopvang

De Klachtendienst van Kind en Gezin noteerde in 2003 480 ontvankelijke klachten over kinderopvang.

Het ging om 197 klachten over erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor opvanggezinnen of een daarbij aangesloten onthaalouder. Verder handelden 270 klachten over een mini-crèche, zelfstandige onthaalouder of zelfstandig kinderdagverblijf en 13 klachten over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang.

AANTAL ONTVANKELIJKE KLACHTEN OVER KINDEROPVANG

Over een erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening	197
Over een mini-crèche, zelfstandig(e) onthaalouder / kinderdagverblijf	270
Over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang	13
Totaal	480

30. Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang in 2003

Wanneer men de inhoud van de klachten nader bekijkt, kan men verschillende thema's terugvinden. 25% van de klachten ging over de verzorging, hygiëne of voeding. Op de tweede plaats kwamen de klachten over te weinig beschikbaar personeel in verhouding tot het aantal kinderen of over het opnamebeleid (bv. voorrang geven bij inschrijving). Op de derde plaats waren er de klachten over de veiligheid van de kinderen. Het kon gaan om kinderen die alleen werden gelaten, kinderen aan wie een ongeval overkwam dat volgens de klager te vermijden was, kinderen die andere kinderen een letsel toebrachten of een opvangpersoon die een kind sloeg of verwondde. Een volgende belangrijke categorie waren de klachten over het huishoudelijk reglement, het contract of het fiscale aspect (12%). Verder waren er klachten over het pedagogisch functioneren van de onthaalouder of begeleider. Voorbeelden hiervan waren het onaangepast straffen van kinderen, te weinig of geen aangepast pedagogisch aanbod, enz.

Andere klachten over de kinderopvang gingen inhoudelijk over de aard van de communicatie met de ouders, het algemeen beleid van de opvangvoorziening, de accommodatie, enz.

Bij 26 klachten⁴ over een kinderopvangvoorziening was de Klachtendienst op het moment van de intake van de klacht ongerust over de fysieke of psychische integriteit van de opgevangen kinderen. Deze dossiers werden behandeld volgens de procedure voor gevaarsituaties.

Gegrontheid en herstel van de klachten over de kinderopvang

Bij de ontvankelijke klachten kunnen twee categorieën onderscheiden worden. Enerzijds zijn er de klachten die opgevolgd werden door een andere dienst dan de Klachtendienst. Anderzijds zijn er de klachten waarvoor de Klachtendienst zelf het onderzoek coördineerde.

OPVOLGING ONTVANKELIJKE KLACHTEN

Opgevolgd door de klachtendienst	51,7%
Opgevolgd door een andere dienst	48,3%

31. Opvolging ontvankelijke klachten

48,3%⁵ van de klachten werd opgevolgd door een andere dienst dan de Klachtendienst en er werd niet gevraagd om een eindbevinding mee te delen aan de Klachtendienst. Het gaat om:

- 90 klachtendossiers waarbij de oproeper onmiddellijk werd doorverwezen naar de betrokken opvangvoorziening. Afspraak was hier dat de klager opnieuw contact kon opnemen met de Klachtendienst als het probleem niet opgelost raakte. Voor geen enkele van deze klachten ontving de Klachtendienst een nieuw signaal.

⁴ Bij meldingen van de voorziening zelf, waarbij Kind en Gezin ongerust was over de fysieke of psychische integriteit van de opgevangen kinderen, trad niet de Klachtendienst maar de bevoegde afdeling op (aantal hier niet inbegrepen).

⁵ Klachten waarvoor het onderzoek nog niet was afgerond op het moment van de verwerking van de gegevens buiten beschouwing gelaten.

- 86 klachtendossiers die werden doorgegeven aan en opgevolgd door de inspectieambtenaar van Kind en Gezin of door de dossierbeheerder. Het ging hier voor een deel om anonieme oproepen waarbij de klager zelf aangaf dat hij/zij het niet wenselijk vond dat de klacht besproken werd. Een deel van deze oproepen werd ter informatie doorgegeven aan de inspectieambtenaar, zodat deze tijdens een opvolgingsbezoek de feiten kon observeren en zorgen voor een gepaste opvolging.
- 48 klachtendossiers waarbij de Klachtendienst het ongenoegen doorgaf aan het organiserend bestuur of aan de directie van de voorziening.

Voor 51,7% van de klachten coördineerde de Klachtendienst zelf het onderzoek. Bij de behandeling van deze klachten vroeg de Klachtendienst een inspectiebezoek aan om de klachten expliciet te gaan bespreken met de beklaagde voorziening, vroeg de Klachtendienst aan de directie of het organiserend bestuur van de voorziening om de klacht te bespreken en de eindbevindingen mee te delen, werd de klacht onderzocht door middel van een bezoek van de medische-kwaliteitscoördinator, voerde de Klachtendienst een gesprek met de voorziening of met een deskundige van Kind en Gezin, ... 60% van de eindbevindingen van de Klachtendienst (144 dossiers) luidde na onderzoek “minstens deels gegrond”. Voor 103 van de 144 gegronde klachten was er sprake van een oplossing. Bij 10 klachten ging het om terechte opmerkingen. 31 klachten bleken na onderzoek ongegrond; voor 55 dossiers bleef er een betwisting bestaan (het woord van de verantwoordelijke tegen het woord van de klager).

Aanbevelingen van de Klachtendienst inzake kinderopvang

Sinds 1 januari 2004 moeten de erkende en gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen een eigen kwaliteitssysteem hebben uitgebouwd. Een noodzakelijk onderdeel daarvan is een goed werkende klachtenprocedure die bekendgemaakt wordt bij de gebruikers. Een vlotte bereikbaarheid is hierbij nodig. Momenteel ervaart de Klachtendienst nog regelmatig dat de gebruiker wel weet dat hij zich bijvoorbeeld voor een klacht over een opvanggezin moet wenden tot de dienst voor opvanggezinnen, maar dat hij/zij er niet in slaagt deze dienst binnen een korte tijdsspanne te bereiken. Sommige diensten zijn immers slechts een paar dagen op bepaalde uren te bereiken. De Klachtendienst vermoedt dat het met de huidige telecommunicatiemogelijkheden mogelijk moet zijn voor de diensten voor opvanggezinnen en de andere gesubsidieerde voorzieningen om hun bereikbaarheid voor de gebruiker te vergroten.

Ten slotte wil de Klachtendienst op basis van de ervaringen in 2003, de beleidsintenties kracht bijzetten om het aantal plaatsen in de kinderopvang in Vlaanderen te doen toenemen. De huidige schaarste is mede de oorzaak van verschillende moeilijkheden die de ouders ertoe aanzetten om een beroep te doen op de Klachtendienst van Kind en Gezin.

Hoofdstuk 3. Andere accenten in de werking

1. Toekomstgroep en Vernieuwingsgroep

Naar aanleiding van de snelle ontwikkelingen op het vlak van kinderopvang, vroeg de Vlaamse minister van Welzijn aan Kind en Gezin om een langetermijnvisie over kinderopvang te formuleren. Deze open visie moest een antwoord bieden op vragen als: “Wat zijn de maatschappelijke tendensen? Wat is de plaats van de kinderopvang hierin? En welke zijn hiervan de consequenties op inhoudelijk, organisatorisch en juridisch vlak?”

Om deze vragen te beantwoorden, richtte de minister van Welzijn de Toekomstgroep op. Onder begeleiding van een procescoördinator namen specialisten vanuit verschillende hoeken deel. Ze fungeerden als individuele personen en niet als vertegenwoordiger van hun organisatie of strekking. Kind en Gezin organiseerde en rapporteerde, maar nam inhoudelijk niet deel.

Het rapport is een startdocument geworden met een rijke en gevarieerde toekomstvisie, waarover in een breder perspectief gereflecteerd kan worden. Het Toekomstrapport kan niet zomaar samengevat worden. Het is te vinden op de website van Kind en Gezin (<http://www.kindengezin.be/Professioneel/Kinderopvang/Rapportenverslagen/default.jsp>) of kan worden aangevraagd via de Kinderopvanglijn.

Tegelijk met de oprichting van de Toekomstgroep werd de Vernieuwingsgroep opgericht. De Vernieuwingsgroep is samengesteld door de Raad van Bestuur van Kind en Gezin, bestaat uit personen die een verbondenheid met kinderopvang hebben, maar in staat zijn om afstand te nemen van (eigen) belangen en werd ondersteund door de administratie van Kind en Gezin. De opdracht was om voorstellen tot verbetering van de kinderopvang in Vlaanderen te formuleren die op relatief korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Naast het formuleren van concrete verbetervoorstellen, heeft de Vernieuwingsgroep ook aandacht gevraagd voor een aantal algemene bekommernissen (onder andere de vraag naar heldere communicatielijnen tussen ouders, initiatiefnemers en Kind en Gezin). Deze bekommernissen en de geclusterde voorstellen zijn vervat in een eindrapport van mei 2003, dat te vinden is op de website van Kind en Gezin (<http://www.kindengezin.be/Professioneel/Kinderopvang/Rapportenverslagen/default.jsp>).

2. Het sociaal statuut van de onthaalouders

Sinds 1 april 2003 hebben alle onthaalouders een eigen sociaal statuut als sociale bescherming, een statuut *sui generis*. Ze zijn verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid, ziekte, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Ze hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er voorzien in een vergoeding wanneer kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder. Deze vergoedingen en de vergoedingen wegens arbeidsongeschiktheid worden belast als vervangingsinkomsten. De belastingvrije vergoeding per dag per kind is daarnaast gebleven.

Het kader voor het sociaal statuut van de onthaalouders werd getekend in de programmawet van december 2002. Ondanks het ontbreken van uitvoerings- en wijzigingsbesluiten in de regelgevingen van de diverse socialezekerheidssectoren en het niet op punt staan van technische implementatiemechanismen, trad de reglementering in werking op 1 april 2003.

Deze situatie gaf aanleiding tot problemen op diverse federale niveaus:

1. technische implementatie voor en bij de RSZ (RSZ-PPO)
2. interpretatieve toepassingsproblemen in diverse socialezekerheidssectoren.

Op het Vlaams niveau werden de nodige wetgevende initiatieven genomen om de implementatie van het sociaal statuut in de bestaande Vlaamse besluiten in te passen.

Het betreft enerzijds een aanpassing van de erkenningvoorwaarden en anderzijds een wijziging in de subsidieregeling van de erkende diensten voor opvanggezinnen.

Zo kwam er een subsidie voor de premie voor arbeidsongevallen en een kostendekkende subsidie voor de verschuldigde sociale bijdragen voor aangesloten onthaalouders bij een dienst.

Daarnaast werd de enveloppe opgetrokken met ongeveer 170 euro (afhankelijk van het aantal gepresteerde plaatsingsdagen) per aangesloten onthaalouder. De bezettingscomponent in de enveloppe werd hierdoor verhoogd.

De Vlaamse regering bepaalde uitdrukkelijk dat zowel de werkgevers- als de werknemerbijdragen bijkomend - volledig kostendekkend - dienden te worden gesubsidieerd. De kostenvergoeding van de onthaalouder werd dan ook verhoogd met de door haar (rechtstreeks via de dienst) te betalen socialezekerheidsbijdrage.

3. Partnerschap met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK)

Kind en Gezin heeft al sinds 1992 een overeenkomst met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind. Het VBJK ondersteunt Kind en Gezin bij de uitvoering van haar opdracht. In 2002 werd deze overeenkomst doorgelicht en omgevormd tot een partnerschap. Het VBJK onderschrijft de missie van Kind en Gezin en engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, van de missie van Kind en Gezin en het hieraan gekoppelde beleidsplan.

Het partnerschap bestaat uit:

- het verlenen van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde manier opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal m.b.t. de kinderopvang, m.b.t. vernieuwde concepten over opvoeden, m.b.t. diversiteit in de opvoeding en m.b.t. het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift voor de kinderopvang.

Jaarlijks stelt het VBJK een werkingsplan op met daarin de doelstellingen en acties voor het komende jaar. In 2003 heeft het VBJK veel geïnvesteerd in het uitbouwen van zijn rol in onderzoek en onderwijs. Zo werd o.a. een onderzoek uitgevoerd naar uitsluitingsmechanismen in de kinderopvang in Brussel en werd een onderzoek opgestart naar de instroom van allochtonen in opleidingen die leiden naar de kinderopvang. In 2003 werd eveneens het doctoraatsproefschrift⁶ 'De kinderopvang als opvoedingsmilieu tussen gezin en samenleving' voltooid.

⁶ van Michel Vandenbroeck

4. Opleidingsvereisten kinderopvang

Tot voor kort waren er voor de erkende kinderopvang strikte regels inzake de functies die dienden ingevuld te worden en de diploma's die toegang gaven tot deze functies. Onder invloed van een aantal maatschappelijke tendensen (competenties vs. diploma's, levenslang leren, responsabilisering en deregulering, schaarste op de arbeidsmarkt) kwam hier verandering in. Opvangvoorzieningen worden meer en meer zelf verantwoordelijk voor het goed functioneren van hun personeel, niet alleen via een goede selectieprocedure, maar vooral via het organiseren van vorming en opleiding. De rol van Kind en Gezin zal er meer en meer in bestaan om ten aanzien van de voorzieningen minimale voorwaarden te formuleren en die te bewaken. Daarnaast zal Kind en Gezin er samen met de sector voor moeten zorgen dat er een opleidings- en vormingsaanbod bestaat dat optimaal inspeelt op wat er van werknemers verwacht wordt binnen de kinderopvang.

Om hierin weloverwogen beslissingen te kunnen nemen, werd in 2002 een adviesgroep opgericht van externe experts. Bij het formuleren van een advies wordt steeds een evenwicht gezocht tussen enerzijds garanties voor een kwaliteitsvolle opvang en anderzijds het creëren van voldoende toegangswegen naar tewerkstelling binnen de kinderopvang. De expertengroep kwam in 2003 een keer samen.

Kind en Gezin werkte in 2003 mee aan een project van de Vlaamse regering rond het Erkennen van Verworven Competenties. Dit project is een samenwerkingsverband van de sociale partners, opleidingsorganisaties en onderwijs en richt zich op de buitenschoolse opvang. Het doel is een individueel, gericht en verkort leertraject voor begeleiders buitenschoolse opvang.

5. Website van Kind en Gezin

De website werd in 2003 uitgebreid met een apart hoofdstuk over het Lokaal Overleg. Het hoofdstuk 'sector' werd aanzienlijk uitgebreid. Het bevat alle beschikbare informatie van Kind en Gezin voor wie al kinderen opvangt. Zowel beheer en financiën komen aan bod als kwaliteitszorg en actuele thema's zoals diversiteit, ouderparticipatie, kinderrechten en kinderpacticipatie.

De opvangadressen werden aangevuld met informatie over opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte: wie is bereid om deze opvang aan te bieden, wie heeft er ervaring mee en met welke zorg?

Kind en Gezin past de website dagelijks aan, zodat de informatie volledig en actueel blijft. Bovendien past ze de informatie aan de doelgroep aan: ouders, starters, sector, Lokaal Overleg, bedrijven. Om dit efficiënt te laten verlopen, was een reorganisatie van de kennis in de database nodig.

6. Kinderopvanglijn

De 'Kinderopvanglijn' vindt haar ontstaan in de eerste wervingscampagne voor de zelfstandige sector die in 2001 werd gevoerd. Het toenmalige callcenter vormde een van de middelen om de doelstelling van deze campagne te bereiken. Het callcenter was een succes en op basis daarvan werd besloten om in 2002 een kinderopvangcallcenter op te richten als proefproject binnen het ruimere project 'contactcenter'. De Kinderopvanglijn ging op 18 maart 2002 van start en was

iedere werkdag telefonisch bereikbaar van 10 u tot 17 u. Daarnaast is de Kinderopvanglijn ook rechtstreeks per e-mail te bereiken. Omdat voor het algemene project 'contactcenter' in 2003 gekozen werd om te gaan samenwerken met de Vlaamse Infolijn en haar partner Sitel, werd het frontoffice van de Kinderopvanglijn op 15 oktober 2003 opgestart bij het externe contactcenter Sitel. De openingsuren werden verruimd naar 9 u tot 19 u. Vragen om algemene informatie en vragen naar adressen van kinderopvang worden voortaan door het frontoffice behandeld. Centraal bij Kind en Gezin is een backoffice geïnstalleerd dat instaat voor het behandelen van de meer complexe vragen en voor het opvolgen van de e-mails.

Het blijft vooral de bedoeling om een bijkomend aanbod voor ouders te creëren voor informatieverstrekking en contact. Het succes dat zich vertaalt in het aantal oproepen en e-mails, bewijst dat de opzet in een reële behoefte bij de ouders voorziet. Het algemene aanbod loopt parallel met en is gelinkt aan wat er ter beschikking is op de website. De Kinderopvanglijn werd ook ingeschakeld bij de campagnes naar bedrijven en starters en bij de campagne voor de werving van nieuwe onthaalouders voor de diensten voor opvanggezinnen.

In 2003 heeft de Kinderopvanglijn 16.653 contacten behandeld. De meeste van deze contacten gebeurden telefonisch, ongeveer 20% van de vragen wordt gesteld per e-mail. Het merendeel van deze contacten werd door de Kinderopvanglijn (frontoffice en backoffice) zelf behandeld, ongeveer 10% van het totale aantal vragen werd doorgestuurd naar inhoudelijke experts binnen de bestuurlijke afdelingen. Iets meer dan de helft van de klanten zijn ouders of aanstaande ouders die veelal op zoek zijn naar een opvang; in een kwart van de gevallen gaat het om mensen die willen starten met een opvangactiviteit en op zoek zijn naar informatie. De rest van de oproepen komt van bedrijven, dienstverleners van Kind en Gezin, externe bevragers, enz.

7. Brandveiligheid

Inzake brandveiligheid keurde de Vlaamse regering in 2003 een wijziging goed in het besluit van 5 oktober 2001 houdende de normen voor de preventie van brand en ontploffing in de erkende kinderdagverblijven. Hierbij werd de termijn om te voldoen aan een aantal maatregelen verlengd van één jaar naar drie jaar, tot eind 2004.

De kinderdagverblijven ontvingen in 2003 ook een overzichtsjijst (kleine enquête) via hun dossierbeheerder, waarbij ze konden nagaan hoe ver ze al gevorderd waren inzake brandveiligheid.

De checklist voor de opvanggezinnen, die hen in staat zal stellen om de brandveiligheid in en om de woning te verhogen, staat sinds 1 juli 2003 op de website van Kind en Gezin en is terug te vinden onder kinderopvang/je vangt al kinderen op/ aangesloten onthaalouder/ kwaliteit/ brandveiligheid.

Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang werd de regelgeving voor de brandveiligheid door de Vlaamse regering goedgekeurd op 24 oktober 2003, met ingang van 1 januari 2004. Voor bestaande IBO's is er een overgangstermijn van 5 jaar vastgelegd.

Ten slotte werd eind 2003 voor de mini-crèches een ontwerp van regelgeving voor verder gevolg bezorgd aan de Vlaamse regering.

8. Campagne naar bedrijven

Aansluitend bij de campagne van 2002 naar grote bedrijven, organiseerde Kind en Gezin in 2003 een mailing naar 16100 organisaties met 10 tot 50 werknemers. Deze mailing toont KMO's de mogelijkheden op het vlak van kinderopvang, de fiscale en socialezekerheidsvoordelen en wijst hen de weg naar meer informatie. Voor deze campagne werd de website voor bedrijven aangescherpt en kreeg de Kinderopvanglijn een aparte training. In de ledenbladen van de werkgeversorganisaties verscheen er een advertentie en er werd een link op hun website gevraagd. De SERV en de vakbonden werden ingelicht. De campagne is aangekondigd met een persconferentie met de minister van Welzijn.

9. Enquête gebruik buitenschoolse kinderopvang

Net zoals in 2002 organiseerde Kind en Gezin in het voorjaar van 2004 een grootschalige enquête naar het gebruik van buitenschoolse opvang. In totaal werden zo'n 6000 gezinnen telefonisch bevraagd over het gebruik van buitenschoolse opvang in een gewone schoolweek. Hieruit blijkt dat bijna 45% van de kinderen tussen 3 en 12 jaar gebruikmaakt van buitenschoolse opvang tijdens de week. Bekijken we dit per provincie, dan zien we dat het gebruik in Vlaams-Brabant het hoogst is en in Limburg het laagst. Ook de leeftijd van het kind speelt een rol: bij de kleuters ligt het gebruik 15% hoger dan bij lagereschoolkinderen. Ruim 4 van de 10 kinderen die opvang gebruiken, worden opgevangen door grootouders, familie of kennissen. De opvang door en in de school komt op de tweede plaats en de initiatieven voor buitenschoolse opvang op de derde plaats.

10. Enquête gebruik kinderopvang voor kinderen onder de 3 jaar

Net zoals in 2002 organiseerde Kind en Gezin in 2004 een enquête naar het gebruik van kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar. Zo'n 5300 gezinnen werden mondeling of telefonisch bevraagd. Uit deze bevraging blijkt dat bijna 66% van de kinderen al dan niet regelmatig gebruikmaakt van opvang. Kinderen die regelmatig gebruikmaken van opvang, worden in belangrijke mate opgevangen door het informele netwerk, zijnde grootouders en andere familieleden. Op de tweede plaats komen de onthaalouders van een dienst, gevolgd door de zelfstandige kinderdagverblijven. Erkende kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders komen op de vierde en vijfde plaats.

11. Onderzoek naar de financiële leefbaarheid van de mini-crèches

Mini-crèches zijn kleinschalige en buurtgebonden zelfstandige initiatieven die vrij flexibel kunnen inspelen op de opvangvragen. Het gaat om een specifieke opvangvorm die vanuit zijn organisatorische geaardheid een meerwaarde biedt en sterker in het Vlaamse kinderopvanglandschap ingebed moet worden. De laatste jaren wordt de sector gekenmerkt door een groot verloop en hebben vele mini-crèches het moeilijk om te overleven.

Een wetenschappelijk onderzoek kan uitwijzen welke voorwaarden er vereist zijn om op een succesvolle wijze een mini-crèche te beheren en welke elementen bijdragen tot het starten en/of stoppen van zelfstandigen in de kinderopvang. Zo kunnen er wetenschappelijk onderbouwde en

gefundeerde voorstellen geformuleerd worden om de zelfstandige groepsopvang te kunnen bevorderen naar leefbaarheid, kwaliteit en kwantiteit.

De Raad van Bestuur ging akkoord met het uitbesteden van een wetenschappelijk onderzoek. De opdracht werd via een gunningsprocedure toegewezen aan het Hoger Instituut voor de Arbeid. Het onderzoeksrapport zal in mei 2004 afgerond zijn.

12. Inclusieve kinderopvang

Sinds 2001 is het ministerieel besluit van kracht dat in extra financiële ondersteuning voorziet voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Een opvangvoorziening kan hiervoor in aanmerking komen, mits ze voldoet aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden. Deze regeling is een verruiming van het vroegere systeem waarbij een extra vergoeding werd gegeven voor de opvang van kinderen met een handicap in de erkende dagopvang:

- De doelgroep is ruimer: het gaat om kinderen waarvoor, omwille van hun specifieke zorgbehoefte, extra middelen of zorgen moeten worden ingezet om ze te kunnen opvangen in de gewone dagopvang. Dit kan ruimer gaan dan een kind met een handicap. Het gaat steeds wel om een zorgbehoefte die het kind zelf in zich draagt, in de medische, psychosociale sfeer. Dit besluit voorziet niet in een tegemoetkoming voor de extra begeleiding van kinderen binnen een in hoofdzaak sociaal-familiale problematiek.

- Alle opvangvoorzieningen met een erkenning of een attest van toezicht kunnen hiervan gebruikmaken. Een extra vergoeding per opgevangen kind met een specifieke zorgbehoefte per dag kan worden toegekend na positief advies van de medische-kwaliteitscoördinator van Kind en Gezin over het kinddossier. Daarnaast kunnen initiatieven voor buitenschoolse opvang en erkende kinderdagverblijven ook een structurele jaarlijkse subsidie ontvangen wanneer ze op een vestigingsplaats minstens drie plaatsen systematisch voorbehouden voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte, en daartoe een gespecialiseerd aanbod uitgewerkt hebben.

Het aantal structureel gesubsidieerde plaatsen voor inclusieve opvang is budgettair gelimiteerd tot 140. Ze worden voor minstens één jaar toegekend. Begin 2003 werden de structurele plaatsen opnieuw verdeeld over 9 vestigingsplaatsen van IBO's (50 plaatsen) en 13 erkende kinderdagverblijven (81 plaatsen). 9 beschikbare plaatsen werden in 2003 niet toegekend omdat in de loop van 2003 geen verdere aanvragen werden gedaan.

13. Twee onthaalouders onder één dak

Als aanzet tot vernieuwing in de werkvorm van de gezinsopvang en als antwoord op de vele vragen van diensten voor opvanggezinnen en onthaalouders, startte Kind en Gezin in augustus 2002 met een experiment waarbij 2 onthaalouders aangesloten bij een dienst, kunnen samenwerken onder één dak. Bij dit experiment wordt uitgegaan van de bestaande regelgeving en worden tevens een aantal randvoorwaarden vastgelegd. Zo dienen vooraf en onder begeleiding van de dienst een aantal samenwerkingsafspraken gemaakt te worden en moet de dienst de

specifieke kenmerken en aanpak van de begeleiding in een kwaliteitsbeleid vastleggen. In samenwerking met de sector werden hiertoe een aantal checklists ter ondersteuning van de diensten ontwikkeld. Elke dienst kan aan het experiment deelnemen en geen enkele samenwerkingsvorm wordt uitgesloten. In 2003 werden heel wat samenwerkingen gemeld aan Kind en Gezin; opvallend is de stijging van het aantal samenwerkingen vanaf 1 april 2003, datum waarop het sociaal statuut voor aangesloten onthaalouders van kracht wordt. Vanaf de start van het experiment tot en met 30 maart 2003 waren er 70 samenwerkingen; vanaf 1 april 2003 tot en met 31 december 2003 zijn er 82 samenwerkingen bijgekomen. De combinaties blijken heel divers te zijn: man-vrouw, moeder-(schoon)dochter, zussen, vriendinnen, burens, enz.

Het experiment loopt tot augustus 2005 en wordt systematisch geëvalueerd. Zowel de start als de verdere opvolging van het experiment wordt opgevolgd door een werkgroep, waarin ook de sector vertegenwoordigd is.

14. Continue opvolging van de enveloppe

Ook in 2003 werd de enveloppenfinanciering van kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen continu opgevolgd en bijgestuurd. Daarnaast werd net zoals in 2002 ook voor het subsidiejaar 2003 aan de voorzieningen de mogelijkheid geboden om een eenmalige bijzondere subsidie aan te vragen. Deze mogelijkheid is gecreëerd om tegemoet te komen aan voorzieningen in een financieel moeilijke situatie omwille van de ingevoerde enveloppenfinanciering. De verwerking van deze dossiers is nog bezig; er is een bedrag gebudgetteerd van 650 000 euro.

15. Infodagen

In het najaar van 2003 organiseerde Kind en Gezin een 4-tal infodagen verspreid over heel Vlaanderen. Deze infodagen zijn ontmoetings-, kijk- en leerdagen die zich niet alleen richtten tot starters, maar ook tot kinderopvanginitiatieven met ervaring. Fiscaal deskundigen, bedrijfsadviseurs van het VIZO en vormingsinstanties gidsten de aanwezigen door vragen rond fiscaliteit, sociaal statuut, verzekeringen, vorming en algemene voorwaarden voor toezicht. De mogelijke financiële vergoedingen, de herwerkte regelgeving, het bedrijfsadvies en de informatie over kwaliteitsaspecten en veiligheid in de kinderopvang stonden centraal tijdens deze infodagen.

16. Flexibele opvang

In het kader van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004 werd, naast middelen voor de buitenschoolse opvang, ook 2.160.000 euro vrijgemaakt voor het uitbouwen van flexibele opvang. De voorwaarden voor een financiële ondersteuning voor het organiseren van flexibele opvang werden bepaald in een ministerieel besluit dat van kracht ging op 1 november 2003. Erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang gelegen in centrumgemeenten komen in aanmerking voor zo'n ondersteuning. Het ministerieel besluit bepaalde ook dat de verdeling van de middelen tussen de centrumgemeenten moet gebeuren volgens een programmatie. Kind en Gezin kreeg de opdracht om deze verdeelsleutel uit te werken, waarbij zeker rekening werd gehouden met het aantal 0 tot 12-jarige kinderen, het aantal kansarme kinderen en de tewerkstellingsgraad van vrouwen.

17. Opvang aan huis via dienstencheques

In de toekomst wordt het naar alle waarschijnlijkheid mogelijk om via dienstenscheques kinderen aan huis op te vangen. In 2003 zijn daartoe reeds stappen gezet.

18. Diversiteit

Kind en Gezin en de opvangvoorzieningen proberen bij de uitbouw van hun dienstverlening rekening te houden met en in te spelen op de grote diversiteit waarin gezinnen zich aandienen. De zorg gaat daarbij uit naar een evenwaardige toegang tot en deelname aan de dienstverlening voor elk gezin. De missie van Kind en Gezin verantwoordt die zorg.

In 2003 stelde Kind en Gezin voor de eerste keer een diversiteitsrapport voor.

Het rapport schetst de verschillende acties en initiatieven die Kind en Gezin en haar partners het voorbije werkjaar ondernamen rond het omgaan met diversiteit. In de eerste plaats wil het op die wijze deze acties en de bereikte resultaten in kaart brengen en zichtbaar maken. Tegelijk wil het rapport een eerste aanzet zijn tot een meer gerichte en planmatige aanpak van het diversiteitsthema en de hierbij nagestreefde doelstellingen.

Bijlage: Regelgeving

Hier wordt het regelgevende kader beschreven. Eerst wordt de specifieke regelgeving overlopen die enkel geldt voor de kinderopvang. In een tweede punt wordt ingegaan op de meer algemene regelgeving die ook voor de kinderopvangvoorzieningen van belang is.

(toestand augustus 2004)

1. Specifieke regelgeving

Kinderrechten

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989 omvat alle fundamentele rechten van kinderen. Volgens dit verdrag zijn kinderen volwaardige burgers en hebben ze zowel recht op bescherming als recht op inspraak. Het verdrag vormt het referentiekader voor elke voorziening voor kinderen, dus ook voor de kinderopvang. Dit betekent dat elke regelgeving de basisrechten van kinderen moet respecteren.

Oprichtingsdecreet van Kind en Gezin

Kind en Gezin werd opgericht bij decreet van 29 mei 1984. Het decreet van 21 april 2004 (BS 7 juni 2004) heft dit decreet op, en dit vanaf de datum waarop het decreet van 21 april 2004 in werking treedt (die datum wordt bepaald door de Vlaamse regering). Het nieuwe decreet richt het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin op, bepaalt de taken, bevoegdheden en middelen, alsook de organisatie en het beheer van het agentschap.

Regelgeving per opvangvorm

Hierna wordt per type van voorziening de van kracht zijnde regelgeving opgegeven.

Mini-crèches, zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders

Het decreet van 24 juni 1997 (oprichtingsdecreet Kind en Gezin) legt de meldingsplicht en de voornaamste gevolgen ervan vast.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997), gewijzigd door het besluit van 22 november 2002 (BS 31 december 2002), regelt de concrete uitvoering van de meldingsplicht, wie vrijgesteld is, wat de consequenties zijn van melding en niet-melding, alsook de mogelijkheid om een attest van toezicht bij Kind en Gezin aan te vragen.

Het ministerieel besluit van 19 februari 2003 (BS) regelt de algemene voorwaarden om het attest van toezicht van Kind en Gezin te kunnen verkrijgen.

Het ministerieel besluit van 30 juli 1997 (BS 6 november 1997) bepaalt de wijze waarop het attest van toezicht wordt toegekend, verlengd of ingetrokken.

Het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2001 (BS 16 juni 2001), gewijzigd door het besluit van 13 december 2002 (BS 29 januari 2003), bepaalt dat particuliere opvanginstellingen met een capaciteit van 8 tot en met 22 plaatsen een financiële ondersteuning kunnen krijgen en legt de voorwaarden vast waaraan deze voorzieningen moeten voldoen.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) bepaalt dat startende onthaalouders een vergoeding kunnen krijgen voor installatiekosten.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002), gewijzigd door het besluit van 23 maart 2003 (BS 11 april 2003) regelt de toekenning van een verzekering voor persoonlijke ongevallen aan onthaalouders.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door een ministerieel besluit van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Het besluit van de Vlaamse regering van 23 februari 2001 (BS 19 april 2001) regelt de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen. Dit besluit werd gewijzigd door besluiten van 10 juli 2001 (BS 19 september 2001), 14 december 2001 (BS 24 januari 2002), 1 februari 2002 (BS 9 maart 2002), 13 december 2002 (BS 6 februari 2003) en 28 maart 2003 (BS 11 april 2003), 21 november 2003 (nog niet gepubliceerd in BS) en 12 december 2003 (BS 20 januari 2004).

Het besluit van de Vlaamse regering van 10 juli 2001 (BS 10 oktober 2001), gewijzigd door het besluit van 16 april 2004 (nog niet gepubliceerd in BS), regelt de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC- statuut.

Het besluit van de Vlaamse regering van 5 oktober 2001 (BS 9 januari 2002), gewijzigd bij het besluit van 15 juli 2002 (BS 13 augustus 2002) en het besluit van 13 juni 2003 (nog niet gepubliceerd in BS), legt de normen vast waaraan kinderdagverblijven moeten voldoen ter preventie van brand en ontploffing.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) bepaalt dat startende onthaalouders een vergoeding kunnen krijgen voor installatiekosten.

Het ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001) regelt de vaststelling van de procedure tot het verlenen, verlengen, weigeren of intrekken van een principieel akkoord voor en een

erkenning van een voorziening voor kinderdagopvang.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001), gewijzigd bij het besluit van 13 september 2001 (BS 24 oktober 2001), 7 november 2002 (BS 22 januari 2003) en 1 april 2003 (BS 7 mei 2003), 30 september 2003 (BS 23 oktober 2003) en 9 februari 2004 (nog niet gepubliceerd in BS), legt de bedragen vast die de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen ontvangen voor het realiseren van het basisaanbod.

Het ministerieel besluit van 26 november 1997 (BS 27 januari 1998), gewijzigd door het ministerieel besluit van 11 december 1998 (BS 5 februari 1999) en het ministerieel besluit van 3 december 1999 (BS 5 januari 2000), regelt de invoering van de boekhouding, de jaarrekening en het rekeningstelsel voor kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, initiatieven voor buitenschoolse opvang en centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning. Voorzieningen die ressorteren onder een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn voeren evenwel een eigen boekhouding.

Het ministerieel besluit van 28 maart 2002 (BS 23 mei 2002), gewijzigd door het besluit van 18 juni 2003 (BS 4 juli 2003), regelt de wijze waarop de financiële bijdrage van de ouders in de verblijfkosten van de kinderen opgevangen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen berekend moet worden.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door een ministerieel besluit van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Het ministerieel besluit van 30 november 2001 (BS 17 januari 2002) regelt de voorwaarden waaraan onthaalouders moeten voldoen om aanvaard te worden door een dienst voor opvanggezinnen. Dit besluit werd gewijzigd door een besluit van 1 april 2003 (BS 7 mei 2003).

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) legt de kostenvergoeding vast die de onthaalouders aangesloten bij een dienst, ontvangen. Dit besluit werd gewijzigd door een besluit van 28 maart 2003 (BS 11 april 2003) en een besluit van 1 december 2003 (nog niet gepubliceerd in BS).

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) bepaalt de voorwaarden voor het organiseren van buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf en legt de subsidiëeringsbepalingen vast.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001) legt het bedrag vast van de subsidie voor het medisch-sociaal toezicht en de preventieve medisch-sociale consulten in een

kinderdagverblijf.

Onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaalrechtelijk statuut. Dit statuut is juridisch verankerd via de volgende besluiten: de programmawet van 24 december 2002 betreffende het sociaal statuut van onthaalouders aangesloten bij een dienst (BS 31 december 2002), het koninklijk besluit van 18 maart 2003 tot aanvulling van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en tot vaststelling van de bijzondere bepalingen betreffende de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten ten gunste van de onthaalouders (BS 27 maart 2003), het koninklijk besluit van 26 maart 2003 tot uitvoering van artikel 7,§1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders (BS 8 april 2003), het ministerieel besluit van 1 april 2003 houdende de vaststelling van het bedrag, toegekend aan de diensten voor opvanggezinnen, in het kader van de verzekering voor arbeidsongevallen voor aangesloten onthaalouders (BS 7 mei 2003) en het ministerieel besluit van 1 april 2003 tot vastlegging van de modaliteiten betreffende de betaling van de socialezekerheidsbijdragen ten behoeve van diensten voor opvanggezinnen en aangesloten onthaalouders (BS 6 mei 2003).

Crèches kunnen onder bepaalde voorwaarden een investeringssubsidie voor gebouwen genieten. Deze mogelijkheid wordt vastgelegd in het decreet van 23 februari 1994 (BS 1 juni 1994) inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden, gewijzigd bij decreet van 20 december 1996 (BS 31 december 1996) en bij decreet van 16 maart 1999 (BS 27 april 1999). De procedureregels worden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 (BS 10 september 1999), gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 23 april 2004 (nog niet gepubliceerd in BS). Het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 (BS 15 september 1999) stelt de totale investeringssubsidie en de bouwtechnische normen voor de kinderopvangsector vast.

Het ministerieel besluit van 7 november 2003 (nog niet gepubliceerd in BS) stelt de voorwaarden vast voor de toekenning van een financiële ondersteuning aan door Kind en Gezin erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang voor het realiseren van flexibele opvang ter uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Het decreet van 24 juni 1997 (BS van 2 augustus 1997) tot wijziging van het decreet van 29 mei 1984 houdende de oprichting van de instelling Kind en Gezin, legt de meldingsplicht vast.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997) regelt de concrete uitvoering van de meldingsplicht, bepaalt wie vrijgesteld is en wat de consequenties zijn van melding en niet-melding.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997) bepaalt de algemene voorwaarden inzake het organiseren van buitenschoolse opvang.

Het besluit van de Vlaamse regering van 23 februari 2001 (BS 27 april 2001) bepaalt de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor initiatieven voor buitenschoolse opvang. Dit besluit werd gewijzigd door een besluit van 25 januari 2002 (BS 27 februari 2002) en een besluit van 10 oktober 2003 (BS 14 november 2003).

Het ministerieel besluit van 30 juli 1997 (BS 6 november 1997) regelt de inhoud van het lokale beleidsplan buitenschoolse kinderopvang en de wijze waarop het kwaliteitslabel door het lokale overleg wordt toegekend.

Het ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 23 augustus 2001) regelt de procedure tot het verlenen, verlengen, weigeren of intrekken van een principieel akkoord, een erkenning en subsidiëring van een initiatief voor buitenschoolse opvang.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001), gewijzigd door het ministerieel besluit van 18 januari 2002 (BS 19 februari 2002), legt de voorwaarden vast waaraan initiatieven voor buitenschoolse opvang moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor subsidiëring vanuit Kind en Gezin.

Het ministerieel besluit van 26 november 1997 (BS 27 januari 1998), gewijzigd door het ministerieel besluit van 11 december 1998 (BS 5 februari 1999) en het ministerieel besluit van 3 december 1999 (BS 5 januari 2000), regelt de invoering van de boekhouding, de jaarrekening en het rekeningstelsel voor kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, initiatieven voor buitenschoolse opvang en centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning. Voorzieningen die ressorteren onder een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn voeren evenwel een eigen boekhouding.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door een ministerieel besluit van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Het ministerieel besluit van 7 november 2003 (nog niet gepubliceerd in BS) stelt de voorwaarden vast voor de toekenning van een financiële ondersteuning aan door Kind en Gezin erkende

kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang voor het realiseren van flexibele opvang ter uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004.

Regelgeving in verband met kwaliteit

Het decreet van 29 april 1997 inzake kwaliteitszorg in welzijnsvoorzieningen (BS 11 juni 1997 en 4 juli 1997) bepaalt de verschillende elementen die de kwaliteitszorg in een welzijnsvoorziening gestalte (kunnen) geven. Het decreet legt ook de verplichtingen van een erkende voorziening vast op het vlak van het kwaliteitsbeleid. Dit beleid moet in elke sector geïmplementeerd worden via een aangepaste regelgeving. Drie ministeriële besluiten van 12 juni 2001 (BS 23 augustus 2001) leggen voor respectievelijk de kinderdagverblijven, de diensten voor opvanggezinnen en de initiatieven voor buitenschoolse opvang de bepalingen aangaande kwaliteitsbeleid, -planning, -systeem en -handboek vast.

2. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

Sociaal statuut

Regelgeving in verband met het sociaal statuut is een federale materie.

Kinderverzorgsters in dienst bij een kinderdagverblijf hebben een bediendestatuut, en vallen onder de Arbeidswet van 16 maart 1971.

Onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaal statuut als 'fictieve werknemer'. Voor elk opgevangen kind ontvangen zij een kostenvergoeding, en zij zijn verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen, hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er een vergoeding in geval kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder. Zelfstandige onthaalouders en uitbaters van een mini-crèche of zelfstandig kinderdagverblijf zijn onderworpen aan het statuut van de zelfstandigen.

Fiscaal statuut

Ook regelgeving in verband met het fiscaal statuut is een federale materie. Vooral de aftrek van kosten voor kinderopvang is van belang voor de sector kinderopvang.

Aftrek kinderopvangkosten voor de ouders

Ouders kunnen de kosten voor kinderopvang betaald aan welbepaalde inrichtingen of personen (de opvangvoorziening moet een attest van toezicht hebben of erkend zijn door Kind en Gezin) aftrekken. Deze aftrekbaarheid beperkt zich tot kinderen tot de leeftijd van 3 jaar en is geplafonneerd op 11,20 euro per dag en per kind (aanslagjaar 2004/inkomsten 2003).

Aftrek uit hoofde van de uitoefening van het beroep van opvangouder

Voor onthaalouders aangesloten bij een dienst wordt het bedrag van de financiële tegemoetkoming beschouwd als een niet-belastbare terugbetaling voor de gemaakte kosten. De door de zelfstandige opvangvoorzieningen - vrij bepaalde - geïnde inkomsten worden beschouwd

als belastbare beroepsinkomsten, zodat er beroepskosten kunnen worden afgetrokken. Dit kan door aftrek van de werkelijke beroepskosten, gestaafd met de nodige bewijsstukken, door aftrek van het wettelijke forfait, ofwel door aftrek van een forfaitair bedrag van maximaal 12,15 euro per dag en per kind (dit laatste bedrag beperkt tot het ontvangen bedrag).

Er is geen BTW verschuldigd op de inkomsten van kinderopvangvoorzieningen, op voorwaarde dat het gaat om permanente opvang van kinderen jonger dan 12 jaar, door een erkende voorziening.

In de praktijk wordt deze BTW-vrijstelling evenwel ook toegekend aan zelfstandige voorzieningen.

Fiscale aftrek van kinderopvangkosten doorbedrijven

De programmawet van 8 april 2003 (BS 17 april 2003) voert een maatregel in om uitgaven van bedrijven voor nieuwe kinderopvangplaatsen fiscaal aftrekbaar te maken (beperkt tot een maximaal bedrag).

Bevoegd paritair comité

Het bevoegde paritair comité is bepalend voor de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomsten die zaken regelen als loonschalen, arbeidsduur, vakbondsregeling, loopbaanonderbreking, brugpensioen, enz. Welk paritair comité van toepassing is, hangt af van twee zaken. Een eerste punt is of de CAO-wet van 5 december 1968 van toepassing is. Indien dit niet het geval is (bijvoorbeeld als er geen relatie werkgever-werknemer is), dan valt men onder geen enkel paritair comité. Een tweede punt betreft de hoofdactiviteit van een voorziening. In principe gebeurt de toewijzing van een paritair comité volgens het principe ‘bijzaak volgt hoofdzaak’ en ressorteert al het personeel onder het paritair comité waaronder de hoofdactiviteit ressorteert.

Als men onder de CAO-wet valt en als de hoofdactiviteit kinderopvang is, dan gelden de volgende principes:

- gaat het om een door Kind en Gezin erkende voorziening, dan valt die onder paritair comité 305.02;
- gaat het om een niet door Kind en Gezin erkende voorziening, dan valt die ofwel onder paritair comité 200 voor niet-lucratieve initiatieven (vzw, feitelijke vereniging), ofwel onder paritair comité 218 voor lucratieve initiatieven (nv, bvba, ...);
- gaat het om buitenschoolse opvang als hoofdactiviteit (vooral initiatieven voor buitenschoolse opvang), dan valt die voorziening onder paritair comité 200 of 218, naargelang het al dan niet om een lucratief initiatief gaat.

Veiligheid van speelterreinen en van speelgoed

De wet van 9 februari 1994 betreffende de veiligheid van de consumenten is een algemene wet die de consument beschermt tegen onveilige producten of onveilige dienstverlening, en die de producent verplicht om te voldoen aan een algemene veiligheidsnorm. Deze wet wordt

gespecificeerd door een koninklijk besluit van 28 maart 2001 (BS 9 mei 2001), meer bepaald in verband met de uitbating van speelterreinen (ook van toepassing op de sector kinderopvang) om zo, conform de wet en de richtlijnen van de Europese Commissie, een praktijk te ontwikkelen die leidt tot verhoogde aandacht voor de veiligheid van speeltoestellen.

Voedingsmiddelenhygiëne

Hygiëne-eisen

Het koninklijk besluit van 7 februari 1997 inzake de algemene voedingsmiddelenhygiëne (BS van 25 april 1997) is in principe van toepassing op alle instellingen waar voedingsmiddelen bereid, verdeeld of verhandeld worden. Dit geldt dus ook voor kinderopvangvoorzieningen. Zo moeten o.a. bepaalde hygiëne-eisen worden nageleefd (bijvoorbeeld toiletten mogen niet rechtstreeks in de lokalen uitkomen waar voedingsmiddelen worden bereid). Ook dienen veiligheidsprocedures te worden uitgewerkt om besmetting te voorkomen.

Vergunningsplicht

Bij koninklijk besluit van 5 december 1995 (BS 23 februari 1996), gewijzigd bij koninklijke besluiten van 4 augustus 1996 (BS 13 augustus 1996) en 3 maart 1999 (BS 31 maart 1999), 20 juli 2000 (nog niet gepubliceerd in BS) en 9 juni 2003 (BS 26 juni 2003), werd een vergunningsplicht ingevoerd voor plaatsen waar voedingsmiddelen gefabriceerd of in de handel gebracht worden. Deze plicht is van toepassing op erkende kinderdagverblijven en op zelfstandige kinderdagverblijven.